Culemborg

Koers sociaal domein Culemborg

Samenleven met en voor elkaar

Versie raadsbehandeling d.d. 30 mei 2024

Inhoudsopgave

Voorwoord 3

Koers sociaal domein Culemborg in één oogopslag 4

1 Inleiding 5
1.1. Aanleiding: meer sturing op het maatschappelijk effect voor inwoners 5
1.2. Inhoud en beoogde werking van dit koersdocument 6
1.3. Totstandkoming 7

2 Van ambities naar beleidsdoelen en indicatoren 8
2.1. Opgroeien 9
2.2. Gezondheid 10
2.3. Samen leven & ondersteunen 11
2.4. Rondkomen 12
2.5. Werk & maatschappelijke bijdrage 13
2.6. Wonen voor doelgroepen 14

3 Ontwikkelingen, opgaven en speerpunten 15
3.1. Ontwikkelingen & opgaven 15
3.2. Hoe staan de inwoners van Culemborg er nu voor? (startmeting) 17
3.3. Speerpunten voor 2025-2030 20

4 Het vervolg: monitoren, verbeteren en bijsturen 21
4.1. Huidige inzet in beeld 22
4.2. Monitoring van de uitvoering (voorzieningen/activiteiten) 22
4.3. Monitoring van maatschappelijk effect (beleidsdoelen) 22
4.4. Gesprek met onze partners en inwoners 23

Bijlage 1: De zes stappen van het kwaliteitskompas 24
Bijlage 2: Bronnenlijst 26
Bijlage 3: Startmeting beleidsindicatoren 27
Bijlage 4: Uitvoering jeugdbeleid – overzicht van beleids- en uitvoeringsplannen, voorzieningen & projecten 39

Voorwoord

Culemborg heeft 30.000 inwoners. Met veel van die inwoners gaat het goed. Ze zijn gezond en ze hebben genoeg geld om de dingen te doen die ze nodig hebben en belangrijk vinden. En ze kunnen zich goed redden in onze maatschappij. Maar er zijn ook inwoners voor wie dat niet zo is. En met name voor deze groep maken we als gemeente in het sociaal domein veel beleid. Bijvoorbeeld op het gebied van rondkomen of het gezond en veilig opgroeien van onze jeugd. Vaak beschrijven we in dat beleid ook dat we een integrale aanpak voorstaan, omdat veel van de problemen waar onze inwoners mee worstelen niet te vangen zijn in een eenvoudige aanpak.

Al deze visies en plannen zijn belangrijk. Want daarmee zijn we als gemeente samen met onze inwoners en onze maatschappelijke partners hard aan de slag om Culemborg nog gezonder en socialer te maken. Maar hoe weten we nu zeker dat we het goede doen? Of onze plannen op papier ook daadwerkelijk tot het gewenste maatschappelijk effect voor onze inwoners leiden?

Natuurlijk hebben we de afgelopen jaren via de gemeentelijke beleidsmonitor en verschillende evaluaties ons beleid geëvalueerd. En bijgesteld waar nodig. Maar we hadden nog geen systematisch aanpak om met elkaar te bepalen wat echt belangrijk is, hoe de verschillende beleidsambities op elkaar inhaken en hoe we dat systematisch kunnen monitoren of we het goede doen. En om indien nodig met de uitkomsten van die monitoring ons beleid bij te stellen. Met dit koersdocument hebben we die systematisch aanpak wel. En daar zijn wij heel blij mee. Want we hebben nog genoeg te doen in Culemborg. Zodat al onze 30.000 inwoners de kans krijgen om in Culemborg volwaardig mee te doen. Met en voor elkaar.

Mischa Peters
Daphne Bijvoet
Wethouders gemeente Culemborg

Koers sociaal domein Culemborg in één oogopslag

Opgroeien

- **Kansrijk opgroeien** - Meer jeugdigen kunnen hun talenten ontwikkelen en opgroeien tot volwassenen die volwaardig deelnemen aan de samenleving.
- **Goed in je vel** - Meer jeugdigen zitten fysiek en mentaal goed in hun vel en groeien op in een gezond opgroeiklimaat.
- **Veilig opgroeien** - Meer jeugdigen groeien op in een veilige omgeving (thuis, op school, op straat) en maken veilige keuzes.
- **Normaliseren** - Meer jeugdigen, hun ouders/verzorgers en professionals handelen vanuit het besef dat tegenslag en afwijken van het gemiddelde erbij hoort en niet op voorhand jeugdhulp vergt.

Gezondheid

- **Gezond zijn** - Meer inwoners zijn fysiek en mentaal gezond.
- **Gezond leven** - Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl.
- **Gezonde leefomgeving** - Meer inwoners wonen in een prettige leefomgeving, die uitnodigt tot gezond gedrag.

Samen leven & ondersteunen

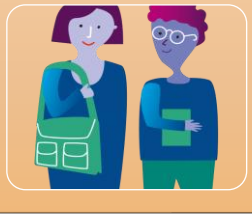
- **Sociale verbinding** - Meer inwoners ontmoeten elkaar en voelen zich verbonden. En minder inwoners ervaren eenzaamheid.
- **Omzien naar elkaar** - Meer inwoners zetten zich in voor elkaar en voor de directe leefomgeving.
- **Meedoen & zelfredzaamheid** - Meer inwoners kunnen meedoen in de samenleving. En zo veel mogelijk inwoners wonen zo lang mogelijk thuis, zo nodig met ondersteuning.

Rondkomen

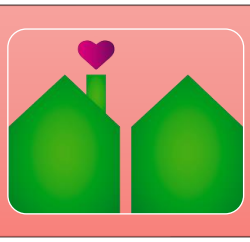
- **Grip op financien** - Meer inwoners hebben grip op hun financiën of krijgen hulp daarbij.
- **Minder armoede** - Minder inwoners leven in armoede.
- **Schuldenvrij** - Meer inwoners zijn schuldenvrij.

Werk & maatschappelijke bijdrage

- **Arbeidsparticipatie** - Meer inwoners werken of participeren, waar nodig met ondersteuning.
- **Ontwikkeling** - Meer inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt ontwikkelen zich.

Wonen voor doelgroepen

- **Prettig en passend wonen** - Meer inwoners hebben een passende woonruimte in een passende woonomgeving.
- **Dak boven je hoofd** - Minder inwoners zijn dak- of thuisloos.

1 Inleiding

> *"Culemborg in 2040. (…) Je hebt een groot hart, daardoor voelen zoveel mensen vanuit allerlei windstreken zich bij je thuis. Met alle verschillen vind je onderlinge verbondenheid en meedoen een groot goed. Mensen leven niet langs elkaar heen maar zijn, met al hun verschillen, verbonden met elkaar en kunnen meedoen in jouw stad. Jong en oud, van welke afkomst dan ook, zelfstandig of kwetsbaar, voor iedereen is er een plek en is er onderlinge verbinding. Verbonden met elkaar binnen jouw stad en met de rest van de wereld.*
>
> *Zij die kwetsbaar zijn, worden ondersteund. Want ook dat doe jij al honderden jaren. Door de buren, door vrijwilligers en door sterke maatschappelijke organisaties. Veel inwoners zijn aangesloten bij verenigingen en initiatieven. Verbanden die je al jaren maken tot wat je bent, maar ook nieuwe initiatieven en groepjes Culemborgers die kleur aan je geven. Je bruist aan alle kanten van de energie, dankzij al die Culemborgse vrijwilligers."* (uit: Stadsvisie Culemborg, 2021)

We hebben binnen Culemborg veel ambities voor onze inwoners. Voor het sociaal domein zijn deze verwoord in de Stadvisie, in verschillende beleidsnota's[1], akkoorden en uitvoeringsplannen[2] en in de opeenvolgende begrotingsdocumenten. Tot nu toe hadden we binnen de gemeente Culemborg nog geen overkoepelend koersdocument voor de sociaal domein. Nu wel.

In dit koersdocument worden de ambities voor onze inwoners uitgewerkt in beleidsdoelen en beleidsindicatoren voor de verschillende deelgebieden van het sociaal domein. Dit koersdocument omvat geen nieuw beleid. In deze koers brengen we de bestaande beleidsdoelen bij elkaar en worden deze op dezelfde manier verwoord, opdat dit op dezelfde manier zijn werking heeft in de uitvoering en monitoring hiervan.

1.1. Aanleiding: meer sturing op het maatschappelijk effect voor inwoners

In de gemeente Culemborg hebben we afgesproken dat we binnen het sociaal domein sturen op het maatschappelijk effect dat we voor onze inwoners willen bereiken. Daarvoor maken we gebruik van het kwaliteitskompas van Movisie (zie toelichting in bijlage 1). Deze werkwijze is bij recente beleidsdocumenten binnen het sociaal domein toegepast, namelijk in de beleidsnota Rondkomen (2019) en de beleidsnota's Kansrijk Opgroeien 0-12 jaar (2021) en 12+ (2022). De cyclus van monitoren, leren, verbeteren en bijsturen op basis van deze beleidsnota's is in ontwikkeling.

Daarnaast is er in de vorige raadsperiode gewerkt aan een dashboard met beleidsindicatoren voor de monitoring van beoogde maatschappelijk effecten. Deze beleidsmonitor was in opzet ingericht op de verschillende levensdomeinen (meedoen, opgroeien, rondkomen, gezondheid, etc.). Het idee was om deze beleidsmonitor plek te geven in de P&C-cyclus, maar dat traject is niet afgerond.

---

[1] Beleidsnota Rondkomen (2019), beleidsnota Wmo en Jeugd 2021-2024 *Samen werken aan een stevige lokale basis* (2021), Cultuurvisie Culemborg *Cultuur voor iedereen* (2020), beleidsnota's Kansrijk Opgroeien: 0-12 jaar (2021) en 12+ (2022)

[2] Activiteitenplan Valpreventie Culemborg 2021-2023, Uitvoeringsplan Coalitie Een tegen Eenzaamheid Culemborg 2022-2024, Lokaal Sportakkoord (2023), plan "Gezond en Actief Culemborg" (2023)

Bij de behandeling van de jaarstukken 2022 (juli 2023) heeft de raad de vraag naar meer zichtbare sturing op het maatschappelijk effect voor inwoners met twee moties kracht bijgezet:

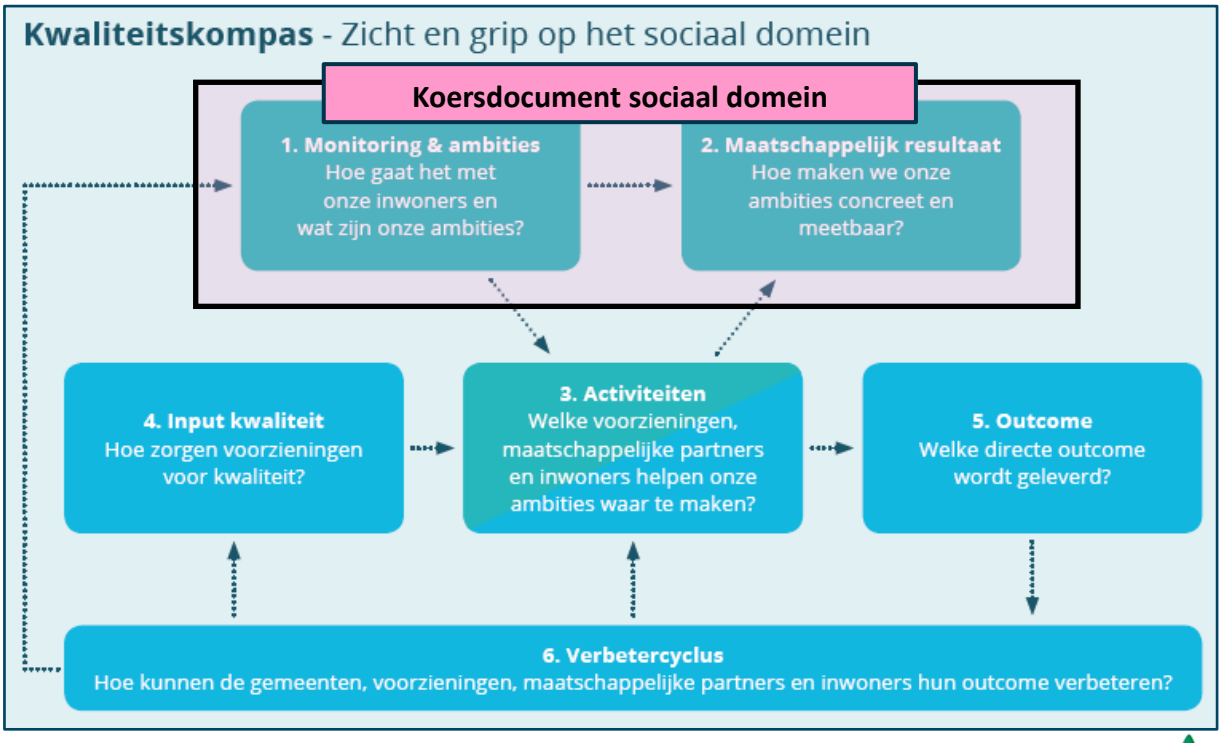
- In de motie *Uitvoering Transitieplan Sociaal Domein* d.d. 6 juli 2023 constateert de raad dat de monitoring van de beleidsdoelen en indicatoren nog niet volledig is doorgevoerd en roept het college op "de gemeenteraad in staat te stellen om beter zicht te krijgen op de reeds ingezette middelen en transformatie instrumenten in het sociaal domein, en het (gewenste) maatschappelijk effect".
- Met de motie *Concreter is beter* d.d. 6 juli 2023 daagt de raad het college uit om in P&C-documenten, dus niet specifiek in het sociaal domein, doelen concreter en meetbaar te formuleren.

1.2. Inhoud en beoogde werking van dit koersdocument

> *"Je doet de dingen graag op je eigen manier, je blijft een tikkeltje eigenwijs. Zo bied je ruimte aan proeftuinen. Maar je bent niet langer van het 'laat 1000 bloemen maar bloeien'."* (uit: Stadsvisie Culemborg, 2021)

Met dit koersdocument voor het sociaal domein in Culemborg leggen we een fundament voor:
1. het nog beter richten van onze inzet binnen het sociaal domein. We kunnen een betere afweging maken bij keuzes, zoals in het subsidieproces of bij de (her)inrichtingen van voorzieningen en dienstverlening. Daarmee vergroten we ook onze financiële grip;
2. monitoring en bijsturing om de gewenste maatschappelijk resultaten te behalen (cyclisch proces);
3. betere afstemming tussen en sturing vanuit de verschillende beleidsterreinen;
4. betere verantwoording aan de gemeenteraad.

Dit koersdocument omvat de eerste twee stappen (hieronder in het roze kader) om te sturen op maatschappelijk effect volgens het Kwaliteitskompas. In hoofdstuk 2 beschrijven we maatschappelijke effecten (beleidsdoelen) die we voor de inwoners van Culemborg willen bereiken. En de bijbehorende indicatoren waarmee we die beleidsdoelen gaan monitoren. Deze gewenste maatschappelijke effecten betreffen geen nieuw beleid. Wel schrijven we voor het eerst in een document voor het hele sociaal domein deze doelen op dezelfde manier op.

Vervolgens beschrijven we in hoofdstuk 3 ontwikkelingen en opgaven die nu actueel zijn. Dit betreffen landelijke kaderstellende ontwikkelingen zoals het Gezond en Actief Leven Akkoord en het Integraal Zorgakkoord en demografische ontwikkelingen zoals de vergrijzing en het daarmee samenhangende personeelstekort. Daarnaast komen uit de startmeting op de beleidsindicatoren (bijlage 3) belangrijke opgaven voor de inwoners van Culemborg naar voren. Dit hoofdstuk sluiten we af met de speerpunten voor de komende jaren die uit deze ontwikkelingen en opgaven volgen.

Tot slot beschrijven we in hoofdstuk 4 hoe we de vervolgstappen van dit koersdocument aanpakken. Hoe geven we vorm aan de cyclus van monitoren, verbeteren en bijsturen?

1.3. Totstandkoming

Dit koersdocument omvat geen nieuw beleid. We hebben onze huidige doelen uit beleidsplannen en onderliggende uitvoeringsplannen (zie bijlage 2) en uit de opeenvolgende begrotingsdocumenten in dit koersdocument verzameld en op een uniforme wijze – conform het Kwaliteitskompas - opgeschreven. Dat wil zeggen dat alle doelen zijn geformuleerd in termen van “meer of minder inwoners hebben/zijn …”

We hadden nog niet op alle terreinen in een beleidsplan of uitvoeringsplan doelen geformuleerd. Voor die terreinen hebben we enerzijds vanuit onze wettelijke taken en anderzijds vanuit onze bestaande inzet geredeneerd: wat willen we op dit terrein voor de inwoners van Culemborg bereiken?

Daarnaast hebben we bij alle beleidsdoelen passende beleidsindicatoren geformuleerd. Dit zijn allereerst de verplichte en gemeentelijke indicatoren uit de begroting. Daarnaast zijn dit aanvullende indicatoren uit beleids- en uitvoeringsplannen. Ons uitgangspunt hierbij is dat we gebruik maken van al beschikbare informatie (bijvoorbeeld vanuit: waarstaatjegemeente.nl, de gezondheidsmonitors, etc.). Hierbij hebben we ook gebruik gemaakt van het dashboard met beleidsindicatoren waar in de vorige raadsperiode aan is gewerkt.

Vervolgens hebben we deze beleidsdoelen en beleidsindicatoren besproken met onze maatschappelijke partners en de Adviesraad Sociaal Domein Inclusief en tijdens een beeldvormende bijeenkomst met de gemeenteraad. De vraag hierbij was: herkent u dat dit ons beleid is? En specifiek aan onze partners: helpen deze beleidsdoelen om uw inzet nog beter te kunnen richten?

2 Van ambities naar beleidsdoelen en indicatoren

In dit hoofdstuk vertalen we onze ambities voor het sociaal domein naar beleidsdoelen en beleidsindicatoren. We onderscheiden hiervoor zes deelgebieden:

1. Opgroeien
2. Gezondheid
3. Samen leven & ondersteunen
4. Rondkomen
5. Werk & maatschappelijke bijdrage
6. Wonen

Per deelgebied starten we met een korte ambitietekst. Deze teksten zijn gebaseerd op de bestaande beleidsdocumenten. Vervolgens worden ambities vertaald in gewenste maatschappelijke effecten: beleidsdoelen met bijbehorende beleidsindicatoren.

2.1. Opgroeien

We vinden dat ieder kind in Culemborg recht heeft op een goede, gezonde en positieve ontwikkeling. Thuis, bij een vorm van kinderopvang en bij onze peuterspeelzalen, en vanaf vier jaar op een van de vele scholen die onze stad rijk is. Kinderen en jongeren groeien op in een gezond opgroeiklimaat en veilige omgeving. Daardoor zitten ze fysiek en mentaal goed in hun vel en zijn ze weerbaar om gezonde en veilige keuzes te maken. Ze kunnen hun talenten ontwikkelen en groeien op tot volwassenen die volwaardig deelnemen aan de samenleving.

	Kansrijk opgroeien	**Goed in je vel**	**Veilig opgroeien**	**Normaliseren**
Maatschappelijk effect	Meer jeugdigen kunnen hun talenten ontwikkelen en opgroeien tot volwassenen die volwaardig deelnemen aan de samenleving.	Meer jeugdigen zitten fysiek en mentaal goed in hun vel en groeien op in een gezond opgroeiklimaat.	Meer jeugdigen groeien op in een veilige omgeving (thuis, op school, op straat) en maken veilige keuzes.	Meer jeugdigen, hun ouders/ verzorgers en professionals handelen vanuit het besef dat tegenslag en afwijken van het gemiddelde erbij hoort en niet op voorhand jeugdhulp vergt.
Beleidsindicatoren	• Kinderen in een uitkeringsgezin • Aantal prenatale huisbezoeken (door JGZ) • Aandeel kinderen dat aan VVE deelneemt van aantal kinderen met een indicatie • Absoluut verzuim • Relatief verzuim • Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie • Aantal goedgekeurde aanvragen Jeugdfonds Sport en Cultuur	• Ervaren gezondheid (zeer) goed • (Zeer) gelukkig voelen • Verhoogde score psychosociale problemen • (Zeer) vaak stress door een of meerdere factoren • Voldoende weerbaar • Alcoholgebruik laatste 4 weken • Ooit hasj of wiet gebruikt • Roken wekelijks • Wekelijks sporten in georganiseerd verband	• Jongeren met jeugdbescherming • Jongeren met een delict voor de rechter • Jongeren met jeugdreclassering • Verwijzingen Halt • Meldingen kindermishandeling	• Jongeren (0-18 jaar) met jeugdhulp • Jongeren (12-18 jaar) met jeugdhulp • Jongeren (12-18 jaar) met GGZ (basis/specialistisch)

2.2. Gezondheid

Culemborgers zijn in de basis gezond en vitaal. Ze eten gezond en hebben een gezond gewicht. Het middelengebruik (roken, alcohol, drugs) onder jongeren en volwassenen wordt teruggedrongen. En Culemborgse ouderen leven vitaal en nemen actief deel aan de maatschappij. Culemborg kent een gezonde en veilige leefomgeving. Inwoners worden uitgenodigd tot spelen, bewegen en ontmoeten.

	Gezond zijn	**Gezond leven**	**Gezonde leefomgeving**
Maatschappelijk effect	Meer inwoners zijn fysiek en mentaal gezond.	Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl (regelmatig bewegen, stoppen met roken en matig alcoholgebruik).	Meer inwoners wonen in een prettige leefomgeving, die uitnodigt tot gezond gedrag.
Beleidsindicatoren	• (Zeer) goed ervaren gezondheid • Hoog risico op depressie/ angststoornis • (Heel) veel stress in afgelopen 4 weken • Hoge veerkracht • Valongevallen 65+ met ziekenhuisopname	• Wekelijkse sporters • Voldoet aan de beweegrichtlijn • Overgewicht • Ernstig overgewicht • Roker • Voldoet aan de alcoholrichtlijn	• Cijfer woonomgeving krijgt onvoldoende • (Zeer) tevreden over nabijheid sportmogelijkheden • (Zeer) tevreden over nabijheid speelvoorzieningen voor kinderen tot 12 jaar • (Helemaal) eens met voldoende groen in de buurt • (Helemaal) eens met straten, paden en stoepen goed begaanbaar

2.3. Samen leven & ondersteunen

In Culemborg kan iedereen meedoen, ongeacht leeftijd, beperking, culturele achtergrond of financiële mogelijkheden. Meedoen is namelijk niet alleen leuk, maar ook goed voor sociale verbindingen, gezondheid en welzijn. Culemborgers ontmoeten elkaar in buurten, (sport)verenigingen en bij culturele activiteiten. Culemborg is ook een stad waar we omzien naar elkaar. Mantelzorgers, buren, vrijwilligers en verenigingen geven elkaar steun. Daarnaast willen we als gemeente naast onze inwoners staan en zorgen we waar nodig voor aanvullende hulp of professionele zorg.

	Sociale verbinding	**Omzien naar elkaar**	**Meedoen & zelfredzaamheid**
Maatschappelijk effect	Meer inwoners ontmoeten elkaar en voelen zich verbonden. En minder inwoners ervaren eenzaamheid.	Meer inwoners zetten zich in voor elkaar en voor de directe leefomgeving.	Meer inwoners kunnen meedoen in de samenleving. En zo veel mogelijk inwoners wonen zo lang mogelijk thuis, zo nodig met ondersteuning.
Beleidsindicatoren	• Sterk eenzaam (alle volw/ouderen) • Sterk eenzaam (65+) • Zelden/nooit contact met mensen of buren uit de straat • Regelmatig sociale contacten buitenshuis	• Mantelzorger • Zwaar belaste mantelzorgers • Vrijwilligerswerk • Er zijn genoeg mensen op wie ik kan terugvallen • Sociale cohesie • Feitelijke inzet voor de buurt	• Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo • Hulp bij het huishouden • Cliënten met begeleiding • Gebruik wijkverpleging • Huishoudens met voorzieningen (JW, PW en Wmo) • Zelfstandig wonend 70+ jaar • Zelfzorgend vermogen • Zelforganiserend

2.4. Rondkomen

In Culemborg willen we dat inwoners zich geen zorgen hoeven te maken over hun bestaanszekerheid. Daar doen we als gemeente alles aan dat binnen onze macht ligt. Dat doen we met inkomensondersteunende maatregelen, onze schuldhulpverlening, ons specifieke aanbod voor ondernemers en jongeren met schulden en het uitgebreide pakket aan gemeentelijke voorzieningen om mee te kunnen doen aan de samenleving.

	Grip op financiën	**Minder geldzorgen**	**Schuldenvrij**
Maatschappelijk effect	Meer inwoners hebben grip op hun financiën of krijgen hulp daarbij.	Minder inwoners leven in armoede.	Meer inwoners zijn schuldenvrij.
Beleidsindicatoren	• Aantal inwoners dat bijzondere bijstand ontvangt voor de kosten van bewindvoering • Aantal inwoners dat gebruik maakt van de Formulierenbrigade • Aantal inwoners dat meetbaar hulp zoekt via een Geldfit website • Aantal inwoners dat via Geldfit een meetbare vervolgstap heeft gemaakt naar passende hulp • Aantal inwoners met budgetcoaching (inzet sinds 2023)	• Aandeel huishoudens tenminste 1 jaar tot 120% sociaal minimum • Aandeel huishoudens tenminste 1 jaar tot 101% sociaal minimum • Aandeel huishoudens 4 jaar of langer tot 101% sociaal minimum • Aandeel inwoners dat moeite heeft met rondkomen • Aantal toegekende aanvragen bijzondere bijstand • Aantal huishoudens dat Individuele Inkomens toeslag (IIT) ontvangt	• Huishoudens met geregistreerde problematische schulden • Nieuwe inwoners 16+ met geregistreerde problematische schulden • Aantal ontvangen signalen betaalachterstanden van vaste lasten partners • Aantal hulpacceptatie o.b.v. vroegsignalering • Aantal hulpvragen (aanmeldingen) schuldhulpverlening en budgetcoaching • Aantal aanvragen traject schuldhulpverlening • Aantal gestarte schuldregelingen • Gemiddelde hoogte van de schuld • Gemiddeld aantal schuldeisers per deelnemer schuldhulpverlening

2.5. Werk & maatschappelijke bijdrage

In Culemborg hebben inwoners een betekenisvolle invulling van hun dag. Zij werken of participeren op de een andere manier in de maatschappij. Bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk te doen of door zich te ontwikkelen. Op deze manier zijn steeds meer inwoners duurzaam aan het werk en vinden nieuwkomers hun plek in de samenleving.

	Arbeidsparticipatie	**Ontwikkeling**
Maatschappelijk effect	Meer inwoners werken of participeren, waar nodig met ondersteuning.	Meer inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt ontwikkelen zich.
Beleidsindicatoren	• Aantal banen • Netto arbeidsparticipatie • Werkloosheid • Werkloze jongeren • Personen met een bijstandsuitkering • Instroompercentage (aandeel uitkeringsaanvragen dat niet verwezen kan worden naar voorliggende voorziening/werk) • Aantal detacheringen • Aantal plaatsingen met loonkostensubsidie • Uitstroom uit de uitkering	• Lopende re-integratievoorzieningen • Aantal gestarte trajecten geletterdheid • Aantal afgeronde trajecten geletterdheid • Aantal deelnemers Leerhuis

2.6. Wonen voor doelgroepen

We willen dat iedereen in Culemborg een dak boven het hoofd heeft. En dat dit een passende woonruimte in een passende woonomgeving betreft. Daarmee bedoelen we dat deze betaalbaar en levensloopbestendig is, aansluit op eventuele specifieke woonbehoeften en nabij gewenste voorzieningen ligt.

	Prettig en passend wonen	**Dak boven het hoofd**
Maatschappelijk effect	Meer inwoners hebben een passende woonruimte in een passende woonomgeving. *(Passend = betaalbaar, levensloopbestendig, nabij gewenste voorzieningen, bereikbaar, prikkelarm)*	Minder inwoners zijn dak- of thuisloos.
Beleidsindicatoren	• Passend gehuisveste huishoudens (percentage huishoudens in corporatiewoningen dat is gehuisvest in een woning die past bij het netto-inkomen) • Aantal scheefwoners te goedkope woning (corporatiewoningen) • Aantal scheefwoners te dure woning (corporatiewoningen) • Tevredenheid met woning (KleurrijkWonen) • Tevredenheid met woonomgeving (KleurrijkWonen) • Aantal wmo-woningaanpassingen • Aantal unieke cliënten Beschermd Wonen	• Aantal actief woningzoekenden bij KleurrijkWonen • Aantal daklozen • Aantal thuislozen • Aantal dakloze arbeidsmigranten

3 Ontwikkelingen, opgaven en speerpunten

In hoofdstuk 2 hebben we alle beleidsdoelen binnen het sociaal domein op een rij gezet. Deze beleidsdoelen hebben een tijdloos karakter. Daarmee bedoelen we dat dit doelen zijn die we altijd voor ons inwoners willen bereiken. En deze zijn daarmee niet bepaald door ontwikkelingen en opgaven die op dit moment spelen. Daarom zetten we in dit hoofdstuk naast de beleidsdoelen uit het vorige hoofdstuk ook een aantal speerpunten voor de komende jaren op een rij.

3.1. Ontwikkelingen & opgaven

Hieronder schetsen we een aantal grote ontwikkelingen en opgaven die nu al en de komende jaren op de gemeente Culemborg afkomen.

Vergrijzing – landelijke zorgakkoorden IZA (2022), WOZO (2022) en GALA (2023)
De vergrijzing van de bevolking in Nederland vertaalt zich in verschillende opgaven die op de gemeente Culemborg afkomen. Bij ongewijzigd beleid wordt de zorg in Nederland onbetaalbaar en er is (nu al) te weinig personeel om het werk te doen. Daarom zijn er verschillende landelijke akkoorden afgesloten: het Integraal Zorgakkoord (IZA), het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO). Deze akkoorden moeten in samenhang zorgen voor een toekomstbestendige zorg. IZA is het overkoepelende akkoord gericht op het anders organiseren van de zorg. GALA is de concrete uitwerking in preventiebeleid op gemeentelijk niveau met als doel gezondere inwoners. En WOZO is als programma specifiek gericht op ouderen:

- In het **Integraal Zorg Akkoord (IZA)** zijn afspraken gemaakt over de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van de zorg in Nederland. Met het IZA is een brede beweging ingezet naar passende zorg, onder andere door samenwerking in de regio en met een focus op gezondheid in plaats van ziekte. Het is primair een zorgakkoord: partijen als ziekenhuizen, GGZ, huisartsen en VVT, zorgverzekeraars en gemeenten zijn *regionaal* aan zet.
- **Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)** heeft als doel: gezondere inwoners in 2040. Met burgers die waardig en gezonder ouder worden en langer zelfstandig wonen én 'de gezondste generatie jeugd'. Met dit akkoord ontwikkelen gemeenten en partners een samenhangende *lokale aanpak* voor gezondheid, sport en bewegen en een sterke sociale basis. Binnen Culemborg hebben we deze opgave gevat in het plan *Gezond en Actief Culemborg* (2023).
- De inzet van het **programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO)** is dat ondersteuning en zorg zich aanpassen aan de voorkeur van ouderen om zo lang mogelijk regie op het eigen leven te houden en dat zware, complexe zorgvragen zo lang mogelijk worden uitgesteld of zelfs worden voorkomen. Het programma omvat verschillende maatregelen, initiatieven en projecten gericht op het anders organiseren van de ouderenzorg, met als uitgangspunt ‘zelf als het kan, thuis als het kan, digitaal als het kan’.

Al deze akkoorden gaan uit van een versterking van de sociale basis, zodat de zelfredzaamheid en samenredzaamheid versterkt wordt. En zodat lichtere hulpverlening zwaardere hulpverlening kan voorkomen. Dit laatste vergt ook meer verbinding en samenwerking tussen het sociaal domein en de zorg.

Vergrijzing in Culemborg
Net als in heel Nederland is ook in Culemborg sprake van vergrijzing. In onderstaande tabel worden de bevolkingsprognose van het CBS weergegeven. Culemborg heeft 30.000 inwoners. In onderstaande bevolkingsprognose van het CBS is te zien dat onze bevolking naar verwachting gaat groeien naar ongeveer 31.000 inwoners in 2030 en bijna 33.000 inwoners in 2040.

Opvallend hierbij is dat de leeftijdsopbouw flink gaat veranderen. Het percentage jongeren blijft volgens deze prognose gelijk. Het percentage ouderen stijgt van de huidige 20% naar 26% in 2040. Het aandeel volwassenen daalt van de huidige 58% naar 52% in 2040. Dit komt overeen met de landelijke trend dat er steeds meer ouderen zullen zijn, die langer thuis blijven wonen en meer zorg behoeven, terwijl het aantal arbeidskrachten daalt.

Bevolkingsprognose Culemborg (CBS)							
	Totaal	**0 tot 20 jaar**		**20 tot 65 jaar**		**65 jaar of ouder**	
2023	29,5	6,6	22%	17,1	58%	5,9	20%
2025	30	6,5	22%	17,2	57%	6,2	21%
2030	31	6,6	21%	17,1	55%	7,2	23%
2035	32	6,9	22%	17	53%	8,1	25%
2040	32,9	7,3	22%	17	52%	8,6	26%
2045	33,3	7,5	23%	17,3	52%	8,6	26%
2050	33,7	7,5	22%	17,6	52%	8,5	25%
Bron: CBS, Regionale prognose 2023-2050; bevolking, intervallen, regio-indeling 2021							

Hervormingsagenda Jeugd (2023)
In 2023 is de Hervormingsagenda Jeugd na intensief overleg tussen het Rijk, de VNG, zorgaanbieders, cliëntenorganisaties, jongerenvertegenwoordigers en professionals (samenwerkende beroepsverenigingen) tot stand gekomen. De Hervormingsagenda Jeugd heeft twee doelen, die nadrukkelijk aan elkaar zijn gekoppeld. Ten eerste betere en tijdige zorg en ondersteuning, op de juiste plek en wanneer dit nodig is. En ten tweede een beheersbaar en daarmee duurzaam financieel houdbaar stelsel.

Om ervoor te zorgen dat de meest kwetsbare kinderen toegang hebben en houden tot passende zorg, is er een fundamentele verandering in het stelsel nodig. De Hervormingsagenda Jeugd loopt t/m 2028 en zal er uiteindelijk toe moeten leiden dat we fors minder geld uitgeven aan jeugdzorg.

De Hervormingsagenda Jeugd kent acht thema's die met elkaar samenhangen:
1. Reikwijdte jeugdhulp en pedagogische basis
2. Domeinoverstijgende samenwerking: jeugdhulp steviger verbinden aan onderwijs, volwassen-GGZ en bestaanszekerheid)
3. Stevige lokale teams en toegang
4. Terugdringen residentiële jeugdhulp: zo thuis mogelijk
5. Kwaliteitsverbetering en blijvend leren
6. Verbeteren van de organisatie en inkoop van specialistische jeugdzorg
7. Eenvoudigere uitvoering en inkoop, minder administratieve lasten
8. Verbeteren inzicht in het functioneren van het jeugdstelsel (incl. de financieringssystematiek) met data en monitoring

De opgave voor de gemeente Culemborg ligt voornamelijk bij thema's 1, 2, 3 en 5: het verstevigen van de sociale en pedagogische basis, het verstevigen van het Sociaal Team Culemborg, daardoor ook minder toeleiding naar jeugdhulp. En hierbij continu leren en aan kwaliteitsverbetering werken.

Personeelstekorten
Al deze opgaven moeten we adresseren in een krappe arbeidsmarkt met oplopende personeelstekorten. In onderwijs, zorg en welzijn zijn er nu al personeelstekorten en deze zullen de komende periode toenemen, doordat de vraag – o.m. door de vergrijzing – alleen maar toeneemt. Als we nadenken over oplossingen voor de opgaven in het sociaal domein is het van belang dat we ons hier bewust van zijn.

3.2. Hoe staan de inwoners van Culemborg er nu voor? (startmeting)

In bijlage 3 hebben we een overzicht opgenomen van de huidige stand van zaken ten aanzien van alle beleidsindicatoren uit hoofdstuk 2. In deze paragraaf beschrijven we de punten die in deze startmeting opvallen.

Een aantal opmerkingen vooraf bij deze duiding van de data:

- In de startmeting zijn Culemborgse cijfers naast cijfers voor heel Nederland gezet. Er zijn nog meer vergelijkingen mogelijke (gemeenten met dezelfde grootteklasse, gemeenten in de regio Rivierenland). Deze zijn niet opgenomen aangezien de beschikbaarheid van dit soort vergelijkingsdata per indicator verschillend is. We duiden hieronder de data in vergelijking met Nederland. Dit kan betekenen dat we er in dat opzicht relatief positief uitkomen, terwijl een vergelijking met bijvoorbeeld de regio een ander beeld zou laten zien. Dit is onderwerp voor verdiepende themarapportages.
- Wat betreft de punten die voortkomen uit de gezondheidsmonitors is het goed te realiseren dat de monitors van 2021 voor jeugd en 2022 voor volwassenen en ouderen een extra monitor betroffen in verband met de coronaperiode. Indien de uitkomsten op indicatoren in deze laatste monitor een ander beeld laten zien is steeds de vraag of deze voortkomen uit de coronatijd, of dat er sprake is van een lange termijn trend.

Opgroeien	
Kansrijk Opgroeien	• Het aandeel kinderen met een vve-indicatie dat daadwerkelijk deelneemt aan voorschoolse educatie is gedaald. • Het verzuim is de laatste jaren flink aan het toenemen, maar over het algemeen lager dan gemiddeld in Nederland. Het voortijdig schoolverlaten is in 2023 gestegen en voor het eerst iets hoger dan gemiddeld in Nederland. • Het aantal kinderen dat aan sport & cultuur kan deelnemen met behulp van ondersteuning vanuit het jeugdfonds Sport & Cultuur neemt jaar na jaar toe.
Goed in je vel	• Wat betreft leefstijl doet de Culemborgse jeugd het beter dan gemiddeld in Nederland. Middelengebruik is lager en wekelijks sporten is hoger. De cijfers van 2021 laten ten opzichte van 2019 wel een achteruitgang zien. • Ook de cijfers op gezond voelen, gelukkig voelen en psychosociale problemen laten een achteruitgang zien.
Veilig opgroeien	• Het aantal jongeren met jeugdbescherming en het aantal verwijzingen naar Halt is lager dan gemiddeld in Nederland en is dalende. • Het aantal meldingen kindermishandeling is lager dan in Nederland. Bij deze indicator blijft het lastig te zeggen of er dus minder sprake is van kindermishandeling, of dat er minder wordt gesignaleerd.
Normaliseren	• In Culemborg zijn meer jongeren met jeugdhulp dan gemiddeld in Nederland. Wel is dit aantal aan het dalen richting het Nederlandse gemiddelde.

Gezondheid	
Gezond zijn	• Tussen 2020 en 2022 is de ervaren gezondheid gedaald, de mate van stress gedaald en het risico op depressie en angststoornissen gestegen. Wat betreft mate van ervaren gezondheid en mate van stress scoorden Culemborgers in 2022 positiever dan de gemiddelde Nederlander, wat betreft het risico op depressie en angststoornissen gaat het in Culemborg slechter. • Het aantal valongevallen onder 65-plussers is de afgelopen jaren flink toegenomen én hoger dan gemiddeld in Nederland.
Gezond leven	• Wat betreft sporten & bewegen, roken en alcohol doen Culemborgers het over het algemeen beter dan gemiddeld in Nederland. Het aantal 'bewegers' neemt toe en het aantal rokers neemt af. Echter, het aantal inwoners dat aan de alcoholrichtlijn voldoet is gedaald. • (Ernstig) overgewicht is vergelijkbaar aan Nederland. Het aantal inwoners met (ernstig) overgewicht neemt net als in Nederland toe.
Gezonde leefomgeving	• De tevredenheid over de nabijheid van sportmogelijkheden en speelvoorzieningen voor kinderen is tussen 2020 en 2022 gedaald. Mogelijk heeft dit te maken met de coronaperiode waarin de behoefte aan buitenspeel- en sportplekken groter was.

Samen leven & ondersteunen	
Sociale verbinding	• Het aantal sterk eenzame volwassenen is tussen 2020 en 2022 flink gestegen en ligt in 2022 hoger dan gemiddeld in Nederland. Het aantal sterk eenzame ouderen ligt in Culemborg lager dan gemiddeld in Nederland en is tussen 2020 en 2022 gedaald.
Omzien naar elkaar	• Het aantal vrijwilligers is in Culemborg hoger dan gemiddeld in Nederland en is de afgelopen jaren gestegen. • Het aantal mantelzorgers is in Culemborg lager en het percentage overbelaste mantelzorgers is flink hoger dan gemiddeld in Nederland. • Het aandeel mensen dat ervaart dat er genoeg mensen zijn om op terug te vallen is gedaald. De sociale cohesie en de feitelijke inzet voor de buurt zijn stabiel.
Meedoen & zelfredzaamheid	• Het aantal huishoudens met een voorziening in het sociaal domein (Jeugdwet, participatiewet en Wmo) ligt in Culemborg lager dan in de rest van Nederland. Specifieker gekeken: ook het aantal inwoners met een maatwerkvoorziening Wmo ligt in Culemborg lager dan in de rest van Nederland. • Het percentage ouderen stijgt van 20% in 2023 naar 26% in 2040. Er wonen momenteel in Culemborg iets meer 70+ers zelfstandig dan in de rest van Nederland. • Het zelfzorgend vermogen ("kan ik voor mezelf zorgen") van Culemborgers is hoog en stabiel. Een beperkte lichamelijke gezondheid is de belangrijkste belemmering voor inwoners die zich niet goed kunnen redden in hun dagelijks leven. Het zelforganiserend vermogen ("kan ik hulp organiseren") is een stuk lager. Dit hangt samen met de ervaring dat er onvoldoende mensen zijn om op terug te vallen ("omzien naar elkaar")

Rondkomen	
Grip op financiën	• Het aantal inwoners dat gebruikmaakt van de Formulierenbrigade en Geldfit is de afgelopen jaren flink toegenomen.
Minder geldzorgen	• Het aandeel huishoudens tot 120% van het sociaal minimum is de afgelopen jaren gedaald. Het aandeel huishoudens tot 100% van het sociaal minimum is stabiel. Beiden liggen lager dan gemiddeld in Nederland. • Het aantal inwoners dat aangeeft moeite te hebben met rondkomen ligt ook lager dan gemiddeld in Nederland. Dit aantal is tussen 2020 en 2022 wel flink toegenomen, maar nog steeds lager dan gemiddeld in Nederland.
Schuldenvrij	• Het aantal huishoudens met geregistreerde problematische schulden ligt in Culemborg lager dan gemiddeld in Nederland en is redelijk stabiel. • Het aantal signalen vroegsignalering van vaste lasten partners stijgt. Het aantal hulpacceptatie vanuit vroegsignalering stijgt nog niet mee. • Het aantal aanmeldingen voor schuldhulpverlening en het aantal schuldhulptrajecten fluctueren per jaar.

Werk & maatschappelijke bijdrage	
Arbeidsparticipatie	• De netto arbeidsparticipatie is in Culemborg hoger dan in de rest van Nederland. De werkeloosheid, ook onder jongeren, is lager dan in Nederland. De arbeidsparticipatie is de afgelopen jaren gestegen en de werkloosheid is gedaald. • Het aantal inwoners met een bijstandsuitkering is substantieel lager dan gemiddeld in Nederland. Dit aantal is de afgelopen jaren gedaald. • Het aantal detacheringen en het aantal plaatsingen op basis van een loonkostensubsidie zijn de afgelopen jaren gestegen. Het aantal inwoners dat bij Werkzaak uitstroomt is de afgelopen jaren gedaald.
Ontwikkeling	• Het aantal trajecten geletterdheid door ROC Rivor en de deelname aan het Leerhuis zijn redelijk stabiel.

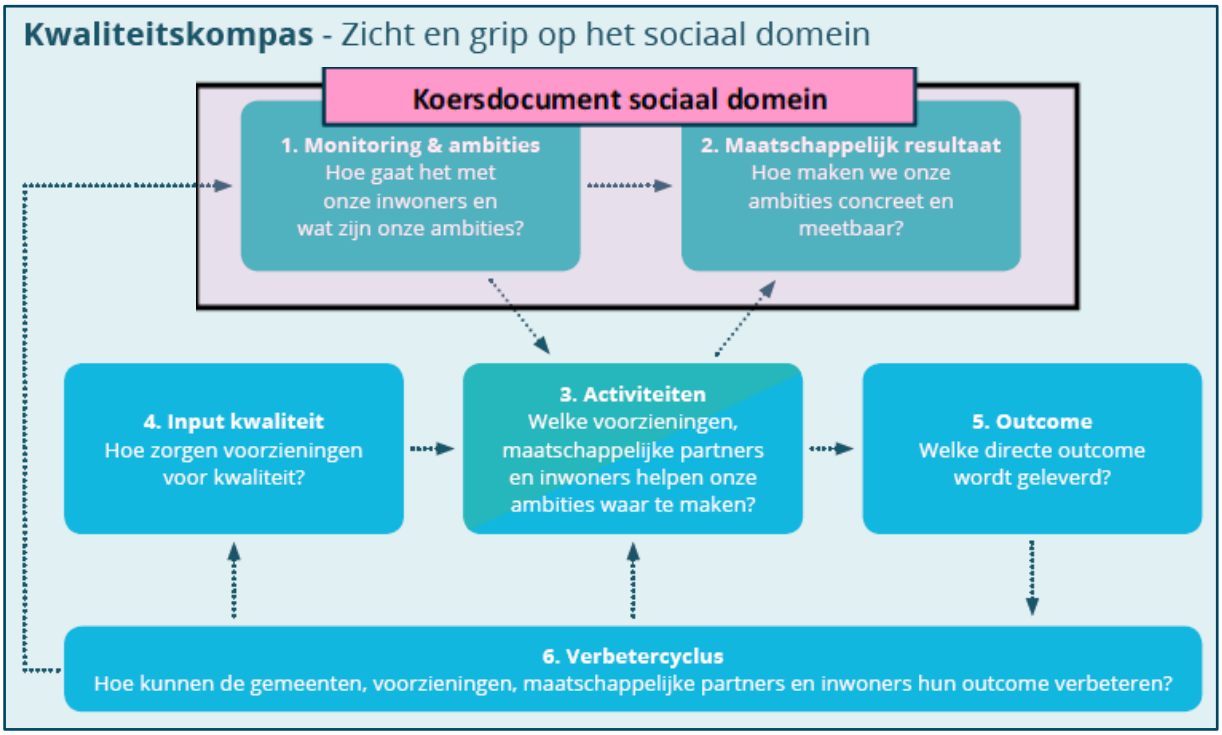
Wonen voor doelgroepen	
Prettig en passend wonen	• Het aantal scheefwoners in corporatiewoningen lag flink boven het landelijke gemiddelde, maar is afgenomen richting het landelijk gemiddelde. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat het aantal scheefwoners in te dure woningen substantieel is gedaald. • Over specifieke doelgroepen kunnen we meer zeggen als het onderzoek naar doelgroepen en hun woonbehoefte in het kader van de op te stellen wonenwelzijnzorgvisie is uitgevoerd. We weten al wel dat er een opgave ligt in verband met ouderen die noodgedwongen te lang thuis moeten blijven wonen door een toenemend tekort aan plekken in verzorgingstehuizen. • Wonen voor doelgroepen, waaronder het toenemend aantal ouderen, is een belangrijk aandachtspunt in de ontwikkeling van de nieuwe wijk in de stationsomgeving.
Dak boven het hoofd	• Voor cijfers over dak- en thuisloosheid wachten we op het resultaat van het Ethos-light onderzoek (najaar 2024).

3.3. Speerpunten voor 2025-2030

Op basis van de ontwikkelingen, opgaven en startmeting op de beleidsindicatoren hebben we voor de komende vijf jaar de volgende speerpunten geformuleerd:

1. **Opgroeien** – Betere (mentale) gezondheid voor jeugdigen en een stevige pedagogische basis
2. **Gezondheid** – Meer inwoners in beweging, minder inwoners met overgewicht en minder valongevallen bij ouderen
3. **Samen leven & ondersteunen** – Versterken sociale basis, in het bijzonder in relatie tot overbelaste mantelzorgers, verminderen van eenzaamheid en de vergrijzing
4. **Rondkomen** – Groter bereik en hulpacceptatie van de doelgroep
5. **Werk & maatschappelijke bijdrage** – Meer mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt (KP3 en KP4) worden passend en intensief begeleid.
6. **Wonen voor doelgroepen** – Dit speerpunt bepalen we op basis van de WonenWelzijnZorg-visie. De resultaten hiervan moeten onder meer landen in de ontwikkeling van de nieuwe wijk in de stationsomgeving.

4 Het vervolg: monitoren, verbeteren en bijsturen

Dit koersdocument voor het sociaal domein Culemborg omvat de eerste twee stappen (hierboven in het roze kader) van het sturen op maatschappelijk effect volgens het kwaliteitskompas. Dit is een belangrijke eerste stap, maar tevens ‘slechts’ het startpunt om de cyclus van monitoring, leren, verbeteren en bijsturen op alle terreinen rond te maken.

Dit betekent niet dat er op dit moment geen monitoring en verbetering plaatsvinden. We evalueren projecten, bijvoorbeeld in het kader van de samenwerking tussen onderwijs en zorg, om te beoordelen of we deze continueren of stoppen. We voeren cliëntervaringsonderzoeken uit. We voeren gesprekken met onze subsidiepartners over hun dienstverlening, mede op basis van hun verantwoordingsinformatie. We monitoren ontwikkelingen op basis van het dashboard Wmo/jeugd en bekijken op basis hiervan of er gesprekken met bepaalde aanbieders nodig zijn, of dat we ander aanbod – bijvoorbeeld collectieve voorzieningen – moeten creëren of opplussen.

Met het koersdocument hebben we een startpunt gemaakt om op al onze doelen en onderliggende inzet deze cyclus rond te maken. Dat doen we met de volgende vervolgstappen die in de rest van dit hoofdstuk worden toegelicht:

1. Huidige inzet in beeld
2. Monitoring van de uitvoering (voorzieningen/activiteiten)
3. Monitoring van maatschappelijk effect (beleidsdoelen)
4. Gesprek met onze partners en inwoners

4.1. Huidige inzet in beeld

We maken per beleidsterrein een overzicht van onze huidige inzet (stap 3 in het kwaliteitskompas). Voor het beleidsterrein Opgroeien hebben we dat al gedaan (zie bijlage 4). Een dergelijke overzicht gaan we ook voor de andere beleidsterreinen maken.

Dit totaaloverzicht is de basis om samen met onze partners en inwoners – voor de verschillende beleidsdoelen – aan de slag te gaan met de volgende twee vragen:

- ***Doen we de goede dingen?***
  Vanuit het totaaloverzicht van onze inzet kunnen we bekijken of onze inzet goed over de verschillende beleidsdoelen is verdeeld: zijn er hiaten? Zijn er overlappingen? Zijn deze voldoende gericht op de speerpunten voor de komende jaren? Kunnen we de inzet combineren zodat we aan meerdere doelen tegelijkertijd kunnen werken?
  Ook kunnen we vanuit zo'n totaaloverzicht nieuwe ideeën of initiatieven beter beoordelen: voegt dit iets toe aan de huidige inzet? Kan de nieuwe activiteit of voorziening al bestaand aanbod vervangen?
  In het bijzonder in het subsidieproces kunnen we met de beleidsdoelen uit dit koersdocument en het totaaloverzicht van de huidige inzet nog gerichter afwegingen maken.

- ***Doen we ze goed?***
  Vanuit het totaaloverzicht van onze inzet kunnen nagaan of we op al onze huidige inzet monitoring op uitvoeringsniveau hebben georganiseerd (kwalitatief en/of kwantitatief). En of we die monitoring ook (voldoende) gebruiken om hiervan te leren en activiteiten of voorzieningen te verbeteren.

4.2. Monitoring van de uitvoering (voorzieningen/activiteiten)

Monitoring vindt zowel plaats op het niveau van de uitvoering (stap 5 in het kwaliteitskompas) als van beleidsdoelen (stap 2 in het kwaliteitskompas). Monitoring van de uitvoering gaat over de vraag welke directe resultaten worden er geleverd. Indicatoren op activiteiten/voorzieningenniveau gaan over het bereik van de doelgroep, doelrealisatie (het effect van die specifieke activiteit of voorziening) en clienttevredenheid/klantervaring. Hierbij is zowel kwantitatieve als kwalitatieve informatie van belang.

Monitoring heeft niet altijd de vorm van rapportages over aantallen en bereik. Monitoring kan ook de vorm hebben van bijvoorbeeld jaarlijkse evaluatiegesprekken met maatschappelijke partners waarin wordt teruggeblikt en vooruitgeblikt op de voorzieningen of activiteiten. Dit is afhankelijk van de aard en omvang van de inzet.

4.3. Monitoring van maatschappelijk effect (beleidsdoelen)

Naast monitoring op uitvoeringsniveau vindt beleidsmonitoring plaats op het niveau van de samenleving als geheel. Worden de door ons beoogde maatschappelijke effecten voor onze inwoners behaald. Dat doen we op basis van de beleidsindicatoren die in hoofdstuk 2 van deze koers zijn beschreven.

Dit is het niveau waarop we rapporteren aan de stad en raad. En waarover we binnen de gemeentelijke organisatie, met onze partners en met de raad, het gesprek voeren: zijn we tevreden over de maatschappelijke effecten die we bereiken, of is er bijsturing nodig? Hebben bepaalde beleidsdoelen extra impuls nodig? Deze verantwoording doen we via de begroting en het jaarverslag. Daarnaast zullen we in themarapportages (frequentie nog te bepalen) dieper op de cijfers ingaan, deze ook duiden en daar waar van toepassing daar ook conclusies aan verbinden.

4.4. Gesprek met onze partners en inwoners

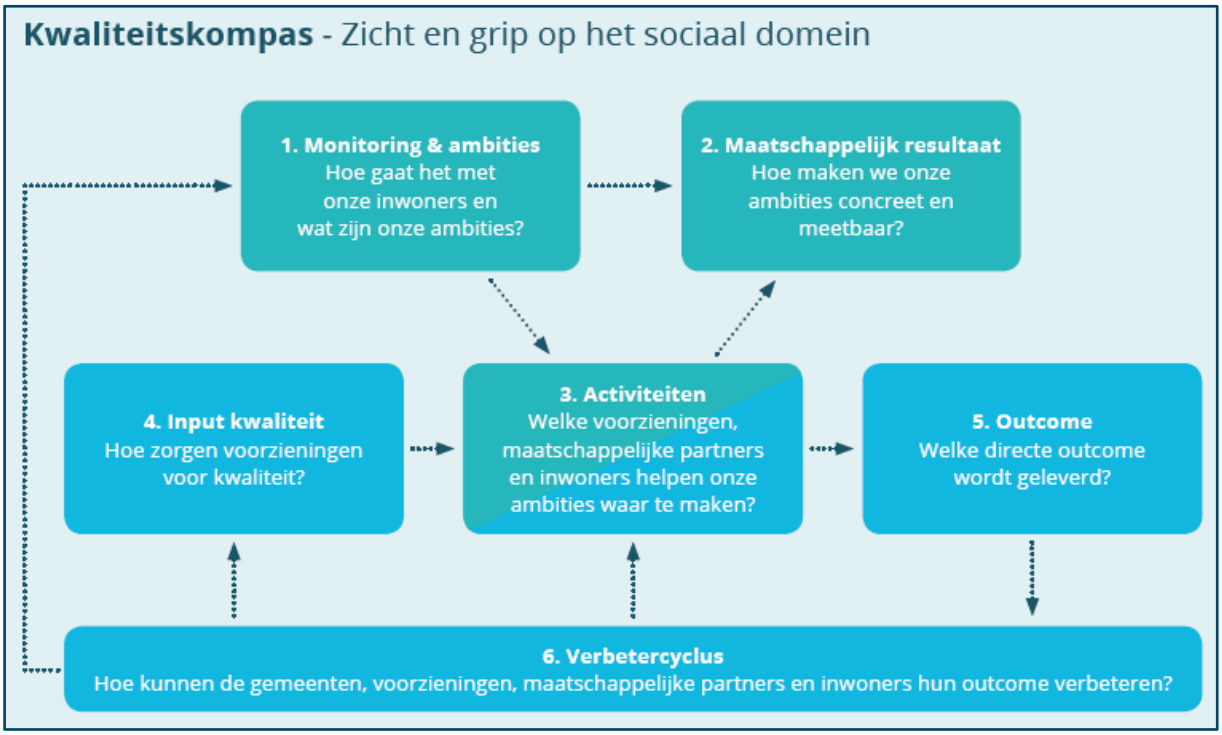
Dit proces van monitoring, leren en verbeteren en waar nodig ook bijsturing doen we als gemeentelijke organisatie niet alleen. We gaan met onze partners in gesprek over hun inzet en de relatie met de beleidsdoelen voor de inwoners van Culemborg. Sluiten alle activiteiten en voorzieningen op deze doelen aan, kan het aanbod aan activiteiten en voorzieningen nog aangescherpt worden? En weten we voldoende of we het ook goed doen? Ook kunnen onze partners goede ideeën hebben over hoe we de beoogde maatschappelijke effecten voor onze inwoners nog beter kunnen bereiken, ook buiten hun eigen inzet om.

Natuurlijk worden ook inwoners in dit gesprek betrokken. Dat gebeurt via de verschillende monitoringsactiviteiten door onze partners en door de gemeente (bijv. cliëntervaringsonderzoeken, de gemeentelijke beleidsmonitor sociale kracht). Hierbij is zowel kwantitatieve als kwalitatieve informatie (‘tellen en vertellen’) van belang.

Daarnaast gaan we daar waar we zien dat we met onze huidige aanbod onze doelen niet bereiken, met inwoners in gesprek om ons aanbod te herijken: waar hebben inwoners behoefte aan? Wat zou helpen om specifieke doelen beter te bereiken?

Bijlage 1: De zes stappen van het kwaliteitskompas

In de gemeente Culemborg hebben we afgesproken dat we binnen het sociaal domein sturen op maatschappelijk effect door gebruik te maken van het kwaliteitskompas van Movisie. In deze bijlage worden de zes stappen van het kwaliteitskompas toegelicht op basis van de publicatie *Het Kwaliteitskompas in de praktijk* (Movisie, 2019).

1. Monitoring en ambities – Hoe gaat het met onze inwoners

- Hoe staan we ervoor, wat speelt er bij onze inwoners op het terrein van participatie, eenzaamheid, armoede, et cetera en welke ambities vloeien hieruit voort?
- Monitorgegevens, gebiedsscans en andere onderzoeken geven een beeld van de terreinen en de doelgroepen waarvoor extra inzet nodig is.
- Strookt dit beeld met onze beleidsvisie en politieke agenda?
- De inwoner staat centraal, niet de transformatiedoelen.

2. Maatschappelijk resultaat - Concrete gewenste resultaten op het niveau van de lokale samenleving

- Maatschappelijke resultaten worden lokaal bepaald
- Resultaten op het niveau van de lokale samenleving
- Over vier jaar willen we dat …

Waar lezen/zien we aan af dat we succes hebben?

- Omvang doelgroep
- Gebruik van en ervaring met voorzieningen
- Doelrealisatie
- Belevingsaspecten
- Maatschappelijke aspecten
- Tellen en vertellen, feiten en beleving!

3. Activiteiten - Welke activiteiten dragen bij en wie voert ze uit?

- Welke activiteiten dragen bij aan de gewenste resultaten?
- Wat weten we over wat werkt?
- Formeel en informeel
- Bestaand en nieuw
- Keten en integrale aanpak
- Denk aan individuele begeleidingstrajecten van wijkteams, ontmoetingsactiviteiten van welzijnswerk, dagactiviteiten, thuiszorg, formulierenbrigade, buurtinitiatieven, voorlichtingscampagnes, etc.

4. Input kwaliteit – van de voorziening

- Wat kun je als voorziening aan de voorkant doen om meer kwaliteit te leveren en de gewenste resultaten te realiseren?
- Inzet van professionals, vrijwilligers, ervaringsdeskundigen
- Scholing en training
- Houding professionals
- Effectieve methoden en tools, wat werkt
- Organisatorische voorwaarden, zoals voldoende tijd, geld en professionele ruimte

5. Outcome – resultaten op voorzieningenniveau

- Boeken we resultaat met wat we doen?
- Resultaat op het niveau van de voorziening
- Individuele doelrealisatie
- Hoe maken we dat zichtbaar? Door ervaren of beoordeeld effect van de hulp of activiteiten te laten zien.
- Voorbeelden zijn Wat Telt, Zelfredzaamheidsmatrix, Menselijke Maat, Klanteffectvragenlijst, Effectenster, etc.

6. Verbetercyclus – leren en verbeteren

- Zijn inwoners van onze inzet en inspanningen beter geworden?
- Wat gaat goed, wat kan beter en hoe doen we dat?
- Organiseer een gezamenlijk leerproces
- Begrijp eerst wat je ziet en leest, krijg een beeld met elkaar en geef later pas een waardeoordeel
- Bij leren zijn positieve en negatieve resultaten interessant. Bij verantwoorden en afrekenen roept dit spanning op.

Bijlage 2: Bronnenlijst

- Stadsvisie Culemborg (2021)
- Beleidsnota Rondkomen (2019)
- Cultuurvisie Culemborg *Cultuur voor iedereen* (2020) + Uitvoeringsprogramma Cultuurvisie Culemborg 2021-2023
- Beleidsnota Wmo en Jeugd 2021 – 2024 *Samen werken aan een stevige lokale basis* (2021)
- Beleidsnota's Kansrijk Opgroeien 0-12 jaar (2021) en 12+ (2022)
- Bestuursakkoord 2022-2026 *Samen aan de slag* (2022) + Uitvoeringsprogramma van het bestuursakkoord
- Plan *Gezond en Actief Culemborg*, een domeinoverstijgende, samenhangende aanpak voor gezond en actief leven in Culemborg (2023)
- Meerjarenbegroting 2024-2027 (2023)

Bijlage 3: Startmeting beleidsindicatoren

In hoofdstuk 2 zijn onze ambities voor het sociaal domein vertaald in beleidsdoelen en beleidsindicatoren voor de volgende zes deelgebieden:
1. Opgroeien
2. Gezondheid
3. Rondkomen
4. Samen leven & ondersteunen
5. Werk & maatschappelijke bijdrage
6. Wonen

In deze bijlage is de huidige stand van zaken ten aanzien van deze beleidsindicatoren meerjarig weergegeven. Hierbij hebben we zoveel als mogelijk gebruik gemaakt van landelijk beschikbare indicatoren. Bij deze landelijke beschikbare indicatoren hebben we ook de cijfers van Nederland of, in een enkel geval, gezondheidsregio Gelderland-Zuid, naast de Culemborgse data gezet. Daarnaast zijn ook enkele lokale indicatoren gepresenteerd.

Van veel indicatoren zijn jaarlijkse gegevens beschikbaar. Dit geldt echter niet voor de gezondheidsmonitors Jeugd en Volwassenen en ouderen. Deze worden normaal gesproken een keer per vier jaar uitgevoerd. De afgelopen jaren is er in verband met Corona een extra monitor uitgevoerd. De extra onderzoeken betreffen de gezondheidsmonitor jeugd in 2021 en de gezondheidsmonitor volwassenen en ouderen in 2022. Ook de Gemeentelijke Beleidsmonitor Sociale Kracht wordt een keer in de twee jaar uitgevoerd.

Een aantal opmerkingen vooraf bij deze data:
- In deze startmeting zijn Culemborgse cijfers naast cijfers voor heel Nederland gezet. Er zijn nog meer vergelijkingen mogelijke (gemeenten met dezelfde grootteklasse, gemeenten in regio rivierenland). Deze zijn niet opgenomen aangezien de beschikbaarheid van dit soort vergelijkingsdata per indicator verschillend is. We geven dus alleen de data in vergelijking met Nederland weer.
- Wat betreft de punten die voortkomen uit de gezondheidsmonitors is het goed te realiseren dat de monitors van 2021 voor jeugd en 2022 voor volwassenen en ouderen een extra monitor betroffen in verband met de coronaperiode. Indien de uitkomsten op indicatoren in deze laatste monitor een ander beeld laten zien is steeds de vraag of deze voortkomen uit de coronatijd, of dat er sprake is van een lange termijn trend.

Opgroeien

OPGROEIEN - Kansrijk opgroeien									
Meer jeugdigen kunnen hun talenten ontwikkelen en opgroeien tot volwassenen die volwaardig deelnemen aan de samenleving.									
Indicator	***Vindplaats (bron)***	***2020***		***2021***		***2022***		***2023***	
		Cul	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***
Kinderen in een uitkeringsgezin	Wsgj.nl - BBV (Verwey Jonker)	5%	6%	4%	6%	5%	6%		
(Lokaal) Aantal prenatale huisbezoeken (door JGZ)	Jaarverslag JGZ	3	--	5	--	2	--	5	--
(Lokaal) Aandeel kinderen dat aan VVE deelneemt van aantal kinderen met een indicatie	Peutermonitor	--	--	--	--	76%	--	65%	--
Absoluut verzuim *Per 1.000 leerlingen*	Wsjg.nl - BBV (DUO/Ingrado)	2,4	2,7	3,4	2,7	6,6	4,2		
Relatief verzuim *Per 1.000 leerlingen*	Wsjg.nl - BBV (DUO/Ingrado)	11	20	13	20	18	24		
Voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie	Wsjg.nl - BBV (Ingrado)	1,5%	1,7%	1,4%	1,9%	1,7%	2,4%	2,5%	2,4%
(*Lokaal)* Aantal goedgekeurde aanvragen Jeugdfonds Sport en Cultuur	Rapportages Jeugdfonds Sport en Cultuur	196	--	214	--	274	--	302	--

OPGROEIEN - Goed in je vel									
Meer jeugdigen zitten fysiek en mentaal goed in hun vel en groeien op in een gezond opgroeiklimaat.									
Indicator	***Vindplaats (bron)***	***2020***		***2021***		***2022***		***2023***	
		Cul	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***
Ervaren gezondheid (zeer) goed	Statline.rivm.nl (Gezondheidsmonitor jeugd) - vierjaarlijks	83,9% *(2019)*	85,3% *(2019)*	80,0%	82,7%	--	--		
(Zeer) gelukkig voelen	Statline.rivm.nl (Gezondheidsmonitor jeugd) - vierjaarlijks	83,7% *(2019)*	86% *(2019)*	78%	76,6%	--	--		
Verhoogde score psychosociale problemen	Gezondheidincijfers.ggdgelderlandzuid.nl (Gezondheidsmonitor jeugd) – vierjaarlijks	12% *(2019)*	12% *(Gld Zuid - 2019)*	20%	20% *(Gld Zuid)*	--	--		
(Zeer) vaak stress door een of meerdere factoren	Statline.rivm.nl (Gezondheidsmonitor jeugd) - vierjaarlijks	46,5% *(2019)*	44,5% *(2019)*	44,2%	44,4%	--	--		

Voldoende weerbaar	Statline.rivm.nl (Gezondheidsmonitor jeugd) - vierjaarlijks	90,1% *(2019)*	90,4% *(2019)*	82,6%	87,7%	--	--		
Alcoholgebruik laatste 4 weken	Statline.rivm.nl (Gezondheidsmonitor jeugd) - vierjaarlijks	19,6% *(2019)*	26,4% *(2019)*	23,3%	29,0%	--	--		
Ooit hasj of wiet gebruikt	Statline.rivm.nl (Gezondheidsmonitor jeugd) - vierjaarlijks	8,0% *(2019)*	8,6% *(2019)*	8,4%	8,2%	--	--		
Roken wekelijks	Statline.rivm.nl (Gezondheidsmonitor jeugd) - vierjaarlijks	3,1% *(2019)*	4,0% *(2019)*	4,6%	4,3%	--	--		
Wekelijks sporten in georganiseerd verband	Statline.rivm.nl (Gezondheidsmonitor jeugd) - vierjaarlijks	84,6% *(2019)*	75,2% *(2019)*	77,3%	74,1%	--	--		

OPGROEIEN - Veilig opgroeien									
Meer jeugdigen groeien op in een veilige omgeving (thuis, op school, op straat) en maken veilige keuzes.									
Indicator	***Vindplaats (bron)***	***2020***		***2021***		***2022***		***2023***	
		Cul	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***
Jongeren met jeugdbescherming	Wsjg.nl - BBV (CBS)	--	--	0,8%	1,2%	0,7%	1,2%	0,6%	1,0%
Jongeren met een delict voor de rechter	Wsjg.nl - BBV (Verwey Jonker)	0%	1%	1%	1%	1%	1%		
Verwijzingen Halt *Per 1.000 jongeren*	Wsjg.nl - BBV (Bureau Halt)	10	11	5	8	3	8		
Meldingen kindermishandeling *Per 100.000 inwoners*	Wsjg.nl – GMSD (CBS)	224	361	172	352	204	355		

OPGROEIEN - Normaliseren									
Meer jeugdigen, hun ouders/verzorgers en professionals handelen vanuit het besef dat tegenslag en afwijken van het gemiddelde erbij hoort en niet op voorhand jeugdhulp vergt.									
Indicator	***Vindplaats (bron)***	***2020***		***2021***		***2022***		***2023***	
		Cul	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***
Jongeren (0-18) met jeugdhulp	Wsjg.nl – BBV (CBS)	--	--	14,7%	13,2%	14,3%	13,4%	11,3%	11,1%

Gezondheid

GEZONDHEID - Gezond zijn									
Meer inwoners zijn fysiek en mentaal gezond.									
Indicator	***Vindplaats (bron)***	***2020***		***2021***		***2022***		***2023***	
		Cul	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***
(Zeer) goed ervaren gezondheid	Statline.rivm.nl (Gezondheids-monitor volw/ouderen) - vierjaarlijks	77,2%	79,1%	--	--	75,3%	70,0%	--	--
Hoog risico op depressie/ angststoornis	Statline.rivm.nl (Gezondheids-monitor volw/ouderen) - vierjaarlijks	7,3%	6,4%	--	--	10,2%	9,7%	--	--
(Heel) veel stress in afgelopen 4 weken	Statline.rivm.nl (Gezondheids-monitor volw/ouderen) - vierjaarlijks	18,6%	17,7%	--	--	16,5%	20,6%	--	--
Hoge veerkracht	Statline.rivm.nl (Gezondheids-monitor volw/ouderen) - vierjaarlijks	*-- (niet gevraagd in 2020)*	*-- (niet gevraagd in 2020)*	--	--	50,6%	49,5%	--	--
Valongevallen 65+ met ziekenhuisopname *Per 10.000 inwoners 65+*	Wsjg.nl – Gezondheid (Veiligheid.nl)	119	125	147	132	188	135		

GEZONDHEID - Gezond leven									
Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl (regelmatig bewegen, stoppen met roken en matig alcoholgebruik).									
Indicator	***Vindplaats (bron)***	***2020***		***2021***		***2022***		***2023***	
		Cul	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***
Wekelijkse sporters	Wsjg.nl - BBV (meerdere bronnen)	50,2%	50,8%	--	--	55,0%	53,6%	--	--
Voldoet aan de beweegrichtlijn	Statline.rivm.nl (Gezondheids-monitor volw/ouderen) - vierjaarlijks	52%	50,4%	--	--	52,6%	47,5%	--	--
Overgewicht	Statline.rivm.nl (Gezondheids-monitor volw/ouderen) - vierjaarlijks	48,1%	49,4%	--	--	50,7%	50,3%	--	--
Ernstig overgewicht	Statline.rivm.nl (Gezondheids-monitor volw/ouderen) - vierjaarlijks	14,5%	14,7%	--	--	15,6%	15,7%	--	--
Roker	Statline.rivm.nl (Gezondheids-monitor volw/ouderen) - vierjaarlijks	13,1%	16,7%	--	--	12,9%	16,6%	--	--
Voldoet aan de alcoholrichtlijn	Statline.rivm.nl (Gezondheids-monitor volw/ouderen) - vierjaarlijks	47%	43,4%	--	--	43,9%	42,5%	--	--

GEZONDHEID - Gezonde leefomgeving									
Meer inwoners wonen in een prettige leefomgeving, die uitnodigt tot gezond gedrag.									
Indicator	***Vindplaats (bron)***	***2020***		***2021***		***2022***		***2023***	
		Cul	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***
Cijfer woonomgeving onvoldoende	Gezondheidincijfers.ggdgelderlandzuid.nl (Gezondheidsmonitor volw/ouderen) – vierjaarlijks	7%	7% *(Gld Zuid)*	--	--	9%	8% *(Gld Zuid)*	--	--
(Lokaal) (Zeer) tevreden over nabijheid sportmogelijkheden	Gemeentelijke beleidsmonitor Sociale kracht (tweejaarlijks)	78%	--	--	--	71%	--	--	--
(Lokaal) (Zeer) tevreden over nabijheid speelvoorzieningen voor kinderen tot 12 jaar	Gemeentelijke beleidsmonitor Sociale kracht (tweejaarlijks)	69%	--	--	--	64%	--	--	--
(Lokaal) (Helemaal) eens met voldoende groen in de buurt	Gemeentelijke beleidsmonitor Sociale kracht (tweejaarlijks)	-- *(niet gevraagd in 2020)*	--	--	--	77%	--	--	--
(Lokaal) (Helemaal) eens met straten, paden en stoepen goed begaanbaar	Gemeentelijke beleidsmonitor Sociale kracht (tweejaarlijks)	-- *(niet gevraagd in 2020)*	--	--	--	66%	--	--	--
De gemeente Culemborg monitort – vanuit het fysieke domein - nog meer aspecten van gezonde leefomgeving zoals: luchtkwaliteit, geluidsoverlast, klimaatadaptatie. Dat gaat over aspecten van de leefomgeving die de gezondheid beïnvloeden.									

Samen leven & ondersteunen

SAMEN LEVEN & ONDERSTEUNEN - Sociale verbinding									
Meer inwoners ontmoeten elkaar en voelen zich verbonden. En minder inwoners ervaren eenzaamheid.									
Indicator	***Vindplaats (bron)***	***2020***		***2021***		***2022***		***2023***	
		Cul	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***
Sterk eenzaam (alle volw/ouderen)	Statline.rivm.nl (Gezondheidsmonitor volw/ouderen) - vierjaarlijks	9,1%	11%	--	--	14,6%	14,2%	--	--
Sterk eenzaam (65+)	Statline.rivm.nl (Gezondheidsmonitor volw/ouderen) - vierjaarlijks	9,3%	10,3%	--	--	7,8%%	11,5%	--	--
Zelden/nooit contact met mensen of buren uit de straat	Gezondheidincijfers.ggdgelderlandzuid.nl (Gezondheidsmonitor volw/ouderen – vierjaarlijks)	8%	11% *(Gld Zuid)*	--	--	12%	13% *(Gld Zuid)*	--	--
(Lokaal) Regelmatig sociale contacten buitenshuis	Gemeentelijke beleidsmonitor Sociale kracht (tweejaarlijks)	88%	--	--	--	86%	--	--	--

SAMEN LEVEN & ONDERSTEUNEN - Omzien naar elkaar									
Meer inwoners zetten zich in voor elkaar en voor de directe leefomgeving.									
Indicator	***Vindplaats (bron)***	***2020***		***2021***		***2022***		***2023***	
		Cul	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***
Mantelzorger	Statline.rivm.nl (Gezondheids-monitor volw/ouderen) - vierjaarlijks	11,0%	13,5%	--	--	11,3%	13,4%	--	--
Zwaar belaste mantelzorgers	Statline.rivm.nl (Gezondheids-monitor volw/ouderen) - vierjaarlijks	24,1%	13,5%	--	--	27,3%	18,7%	--	--
Vrijwilligerswerk	Statline.rivm.nl (Gezondheids-monitor volw/ouderen) - vierjaarlijks	25,7%	25,4%	--	--	30,1%	24,9%	--	--
(Lokaal) Er zijn genoeg mensen op wie ik kan terugvallen	Gemeentelijke beleidsmonitor Sociale kracht (tweejaarlijks)	82%	--	--	--	79%	--	--	--
(Lokaal) Sociale cohesie[1)]	Gemeentelijke beleidsmonitor Sociale kracht (tweejaarlijks)	6,3	--	--	--	6,3	--	--	--
(Lokaal) Feitelijke inzet voor de buurt[2)]	Gemeentelijke beleidsmonitor Sociale kracht (tweejaarlijks)	6,2	--	--	--	6,2	--	--	--

[1)] *De score voor sociale cohesie wordt berekend aan de hand van de mate waarin inwoners aangeven: zich betrokken te voelen bij buurtbewoners, een praatje te maken met buurtbewoners, een oogje in het zeil wordt gehouden als men van huis is, buurtbewoners hen vertellen als er iets belangrijk gebeurt in de buurt, men bij buurtbewoners terecht kan als er iets vervelends gebeurt, men meedoet aan activiteiten in de buurt.*
[2)] *De score voor feitelijke inzet wordt bepaald door de mate waarin men actief is geweest voor de leefbaarheid en veiligheid in de buurt het afgelopen jaar, en de mate waarin men zich hier het komende jaar voor wil inzetten.*

SAMEN LEVEN & ONDERSTEUNEN – Meedoen & zelfredzaamheid									
Meer inwoners kunnen meedoen in de samenleving. En zo veel mogelijk inwoners wonen zo lang mogelijk thuis, zo nodig met ondersteuning.									
Indicator	***Vindplaats (bron)***	***2020***		***2021***		***2022***		***2023***	
		Cul	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***
Cliënten met een maatwerkarrangement wmo *(per 1.000 inwoners)*	Wsjg.nl – BBV (GMSD)	50	70	60	--	62	71		
Hulp bij het huishouden *(per 1.000 inwoners)*	Wsjg.nl (GMSD)	25	29	27	29	28	30		
Cliënten met begeleiding *(per 1.000 inwoners doelgroep)*	Wsjg.nl (GMSD)	13	12	13	12	12	12	11	10
Gebruik wijkverpleging	Wsjg.nl – Gezondheid (Vektis)	3,1%	3,3%	3,3%	3,4%	PM	PM		
Huishoudens met voorzieningen (JW, PW en Wmo)	Wsjg.nl (GMSD)	21,0%	24,9%	20,7%	21,9%	20,7%	21,5%		
Zelfstandig wonend 70+ jaar *(per 1.000 inwoners doelgroep)*	Wsjg.nl (GMSD) Jaarlijkse cijfers van het 4e kwartaal	957	953	960	953	964	953	962	952
(Lokaal) Zelfzorgend vermogen[1)]	Gemeentelijke beleidsmonitor Sociale kracht (tweejaarlijks)	9,2	--	--	--	9,2	--	--	--
(Lokaal) Zelforganiserend vermogen[1)]	Gemeentelijke beleidsmonitor Sociale kracht (tweejaarlijks)	6,8	--	--	--	6,7	--	--	--

[1)] Zelfzorgend vermogen en zelforganisaserend vermogen vormen binnen de gemeentelijke beleidsmonitor Sociale Kracht samen met weerbaarheid de zelfredzaamheid van inwoners:

- *Zelfzorgend vermogen betreft de mate waarin inwoners zich kunnen redden in het dagelijks leven of dat ze daarbij problemen ondervinden/ hulp nodig hebben.*
- *Zelforganiserend vermogen is de mate waarin inwoners kunnen terugvallen op hulp van hun omgeving en de mate waarin men makkelijk zelf hulp regelt. Weerbaarheid betreft de mate waarin inwoners van slag raken als iets tegen zit.*

Rondkomen

RONDKOMEN – Grip op financiën									
Meer inwoners hebben grip op hun financiën of krijgen hulp daarbij.									
Indicator	***Vindplaats (bron)***	***2020***		***2021***		***2022***		***2023***	
		Cul	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***
(Lokaal) Aantal inwoners dat bijzondere bijstand ontvangt voor de kosten van bewindvoering	Administratie gemeente (Suite4Socialregie)	136	--	135	--	128	--	127	--
(Lokaal) Aantal inwoners dat gebruik maakt van de Formulierenbrigade	Jaarrapportage ElkWelzijn	77	--	114	--	231	--	260	--
(Lokaal) Aantal inwoners dat meetbaar hulp zoekt via een Geldfit website	Dashboard Nederlandse Schuldhulproute – Mijn NSR gemeente Culemborg	--	--	608	--	1984	--	471	--
(Lokaal) Aantal inwoners dat via Geldfit een meetbare vervolgstap heeft gemaakt naar passende hulp	Dashboard Nederlandse Schuldhulproute – Mijn NSR gemeente Culemborg	--	--	29	--	47	--	441	--
(Lokaal) Aantal inwoners met budgetcoaching (inzet sinds 2023)	Administratie gemeente	--	--	--	--	--	--	87	--

RONDKOMEN – Minder geldzorgen									
Minder inwoners leven in armoede.									
Indicator	***Vindplaats (bron)***	***2020***		***2021***		***2022***		***2023***	
		Cul	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***
Aandeel huishoudens tenminste 1 jaar tot 120% sociaal minimum	Wsjg.nl – viewer “Inkomen” (CBS)	10,3%	13%	10%	12,4%	9,7%	12,1%		
Aandeel huishoudens tenminste 1 jaar tot 101% sociaal minimum	Wsjg.nl – viewer “Inkomen” (CBS)	4,9%	6,8%	4,8%	6,5%	4,7%	6,4%		
Aandeel huishoudens 4 jaar of langer tot 101% sociaal minimum	Wsjg.nl – viewer “Inkomen” (CBS)	2,3%	3,1%	2,2%	3,0%	1,4%	1,8%		
Aandeel inwoners dat moeite heeft met rondkomen	Statline.rivm.nl (Gezondheids-monitor volw/ouderen) - vierjaarlijks	10,9%	12,7%	--	--	16,7%	18,8%		
(Lokaal) Aantal toegekende aanvragen bijzondere bijstand	Administratie gemeente (Suite4Socialeregie)	175	--	142	--	205	--	175	--

(Lokaal) Aantal huishoudens dat Individuele Inkomens toeslag (IIT) ontvangt	Administratie gemeente (Suite4Socialeregie)	306	--	289	--	304	--	276	--

RONDKOMEN – Schuldenvrij									
Meer inwoners zijn schuldenvrij.									
Indicator	***Vindplaats (bron)***	***2020***		***2021***		***2022***		***2023***	
		Cul	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***
Huishoudens met geregistreerde problematische schulden	Wsjg.nl - Gezondheid (CBS)	7,1%	7,9%	6,6%	7,7%	6,8%	8,1%	7,6%	8,8%
Nieuwe inwoners 16+ met geregistreerde problematische schulden	Wsjg.nl - Gezondheid (CBS)	1,0%	1,2%	--		1,4%	1,7%	2,0%	2,0%
(Lokaal) Aantal ontvangen signalen betaalachterstanden van vaste lasten partners	Dashboard Monitor Vroegsignalering Schulden Divosa	*Geen gegevens*	--	760	--	825	--	1073	--
(Lokaal) Aantal hulpacceptatie o.b.v. vroegsignalering	Dashboard Monitor Vroegsignalering Schulden Divosa	*Geen gegevens*	--	16	--	28	--	15	--
(Lokaal) Aantal hulpvragen (aanmeldingen) schuldhulpverlening en budgetcoaching	Administratie gemeente (Key2SHV tot medio 2023, daarna Onview)	237	--	148	--	207	--	121	--
(Lokaal) Aantal aanvragen traject schuldhulpverlening	Administratie gemeente (Key2SHV tot medio 2023, daarna Onview)	56	--	40	--	48	--	55	--
(Lokaal) Aantal gestarte schuldregelingen	Administratie gemeente (Key2SHV tot medio 2023, daarna Onview)	14	--	25	--	11	--	27	--
(Lokaal) Gemiddelde hoogte van de schuld	Administratie gemeente (Key2SHV tot medio 2023, daarna Onview)	€ 60.000 *(2019)*	--	€ 82.221	--	€ 76.486	--		
(Lokaal) Gemiddeld aantal schuldeisers per deelnemer schuldhulpverlening	Administratie gemeente (Key2SHV tot medio 2023, daarna Onview)	13 *(2019)*	--	17	--	15	--		

Werk & maatschappelijke bijdrage

WERK & MAATSCHAPPELIJKE BIJDRAGE - Arbeidsparticipatie									
Meer inwoners werken of participeren, waar nodig met ondersteuning.									
Indicator	***Vindplaats (bron)***	***2020***		***2021***		***2022***		***2023***	
		Cul	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***
Aantal banen *(per 1.000 inwoners 15-64 jaar)*	Wsjg.nl - BBV (LISA)	687,7	796,4	732,7	805,7	756,0	825,4		
Netto arbeidsparticipatie	Wsjg.nl - BBV (CBS)	71,3%	69,6%	71,5%	70,4%	72,9%	72,2%	74,1%	73,1%
Werkloosheid	Wsjg.nl - Werken en inkomen (CBS)	4,5%	4,9%	3,9%	4,2%	3,4%	3,5%		
Werkloze jongeren	Wsjg.nl - BBV (Verwey Jonker)	1%	2%	1%	2%	1%	1%		
Personen met een bijstandsuitkering *(per 10.000 inwoners)*	Wsjg.nl - BBV (CBS)	431,3	459,7	345,1	431,2	286,5	366,7	287,0	344,8
(Lokaal) Instroompercentage *(aandeel uitkeringsaanvragen dat niet verwezen kan worden naar voorliggende voorziening/werk)*	Rapportage Werkzaak	60,1%	--	42,1%	--	50,2%	--	45,3%	--
(Lokaal) Aantal detacheringen *(op peildatum 31 dec)*	Rapportage Werkzaak	397	--	364	--	512	--	469	--
(Lokaal) Aantal plaatsingen met loonkostensubsidie *(op peildatum 31 dec)*	Rapportage Werkzaak	359	--	377	--	392	--	392	--
(Lokaal) Uitstroom uit de uitkering	Rapportage Werkzaak	331[1)]	--	338[1)]	--	282[1)]	--	252[1)]	--
[1)] De waarden over de uitstroom over 2020-2022 komen uit het dashboard van Werkzaak, de waarde over 2023 uit de jaarrekening.									

WERK & MAATSCHAPPELIJKE BIJDRAGE - Ontwikkeling									
Meer inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt ontwikkelen zich.									
Indicator	***Vindplaats (bron)***	***2020***		***2021***		***2022***		***2023***	
		Cul	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***
Lopende re-integratievoorzieningen[1)] *(per 10.000 inwoners)*	Wsjg.nl - BBV (CBS)	79,4[1)]	199,1[1)]	79,7[1)]	197,7[1)]	85,2[1)]	197,7[1)]	84,9[1)]	191,5[1)]
(Lokaal) Aantal gestarte trajecten geletterdheid	Rapportage Volwasseneducatie - ROC Rivor administratie	15	--	6	--	PM	--		
(Lokaal) Aantal afgerond trajecten geletterdheid	Rapportage Volwasseneducatie - ROC Rivor administratie	7	--	40	--	PM	--		
(Lokaal) Aantal deelnemers Leerhuis	Administratie Leerhuis	150	--	120	--	119	--		
[1)] Het aantal re-integratievoorzieningen is substantieel lager dan gemiddeld in Nederland, omdat Werkzaak een werkcoach niet als re-integratievoorziening beschouwt/registreert, terwijl vergelijkbare dienstverleners dit wel doen. De vergelijking met Nederland heeft daarom niet zo veel zin, maar is hier wel opgenomen, omdat dit vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) een verplichte indicator is.									

Wonen voor doelgroepen

WONEN VOOR DOELGROEPEN – Prettig en passend wonen									
Meer inwoners hebben een passende woonruimte in een passende woonomgeving. *(Passend = betaalbaar, levensloopbestendig, nabij noodzakelijke voorzieningen, bereikbaar, prikkelarm)*									
Indicator	***Vindplaats (bron)***	***2020***		***2021***		***2022***		***2023***	
		Cul	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***
Passend gehuisveste huishoudens *(percentage huishoudens in corporatiewoningen dat is gehuisvest in een woning die past bij het netto-inkomen)*	Wsjg.nl - Lokale Monitor Wonen	65,4%	72,9%	77,8%	79,3%	PM[1)]	PM[1)]		
Aantal scheefwoners te goedkope woning (corporatiewoningen)	Wsjg.nl - Lokale Monitor Wonen	14,4%	11,8%	14,8%	12,0%	PM[1)]	PM[1)]		
Aantal scheefwoners te dure woning (corporatiewoningen)	Wsjg.nl - Lokale Monitor Wonen	20,2%	15,4%	7,5%	8,7%	PM[1)]	PM[1)]		
(Lokaal) Tevredenheid met woning (KleurrijkWonen)	Jaarrapportage KleurrijkWonen	7,2	--	7,1	--	7,4	--	7,1	--
(Lokaal) Tevredenheid met woonomgeving (KleurrijkWonen)	Jaarrapportage KleurrijkWonen	7,0	--	7,0	--	7,4	--	7,4	--
(Lokaal) Aantal wmo-woningaanpassingen	Administratie gemeente (Suite4Socialeregie)	74	--	173	--	146	--	139	--
(Lokaal) Aantal unieke cliënten Beschermd Wonen	Monitoringsinformatie Beschermd Wonen regio Nijmegen en Rivierenland	--	--	--	--	42	--	39	--

[1)] De data in de Lokale Monitor Wonen wordt jaarlijks rond eind mei/begin juni geactualiseerd. Op dit moment is de meeste actuele beschikbare data in de LMW van 31 december 2021. Bij de volgende release wordt de data geactualiseerd t/m 31 december 2022.

De gemeente Culemborg gaat een Wonenwelzijnzorg-visie (Wwz-visie) opstellen. Hiervoor wordt in 2024 onderzoek gedaan naar de omvang van de verschillende doelgroepen en hun woonbehoefte. Mogelijk zullen we op basis hiervan de hier genoemde beleidsindicatoren aanvullen.

WONEN VOOR DOELGROEPEN - Dak boven het hoofd									
Minder inwoners zijn dak- of thuisloos.									
Indicator	***Vindplaats (bron)***	***2020***		***2021***		***2022***		***2023***	
		Cul	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***	***Cul***	***NL***
(Lokaal) Aantal actief woning-zoekenden bij KleurrijkWonen	Jaarstukken KleurrijkWonen	1.077	--	957	--	956	--		
(Lokaal) Aantal daklozen[1)]	Ethos-Light onderzoek, Hogeschool Utrecht	--	--	--	--	--	--		
(Lokaal) Aantal thuislozen[1)]	Ethos-Light onderzoek, Hogeschool Utrecht	--	--	--	--	--	--		
(Lokaal) Aantal dakloze arbeidsmigranten	Jaarrapportage Stichting Barka	--	--	--	--	2	--		

[1)] De meest betrouwbare schatting van het aantal daklozen en thuislozen kan gemaakt worden via het Ethos-Light onderzoek. Deze wetenschappelijke methode geeft de betrouwbaarste indicatie van het aantal dak -en thuislozen in een gemeente. De eerste cijfers hiervan worden in het najaar van 2024 verwacht, inclusief een nadere duiding van de aantallen. Het is de bedoeling dat het Ethos-Light onderzoek elke 3 tot 5 jaar herhaald wordt.

Voor maatschappelijke opvang hebben we geen beleidsindicator opgenomen, omdat deze cijfers niet betrouwbaar zijn. Bij aanmelding voor maatschappelijke opvang is moeilijk te achterhalen uit welke gemeente de mensen afkomstig zijn. Daarnaast zitten er veel dubbelingen in, doordat veel daklozen zich meer dan één keer aanmelden.

Bijlage 4: Uitvoering jeugdbeleid – overzicht van beleids- en uitvoeringsplannen, voorzieningen & projecten

				
Ambitie	Iedere jongere verdient het om gelijke kansen te krijgen. Een mooi uitgangspunt, maar niet de realiteit in onze samenleving. Binnen verschillende disciplines wordt gewerkt aan het verminderen van de kansenongelijkheid. Een goede samenwerking tussen thuis en school biedt jongeren de mogelijkheid zich te ontwikkelen naar hun mogelijkheden. Benutten van eigen kracht en talenten staat centraal hierbinnen, evenals het bieden van ondersteuning of hulp als dat nodig is.	Er is – sinds de coronaperiode – meer dan ooit aandacht voor de mentale gezondheid van jongeren. Goed in je vel zitten is een voorwaarde om je fysiek en mentaal te kunnen ontwikkelen. Zo blijft er ook als er zorgen of problemen zijn aandacht voor wat er wél goed gaat. En dat is weer van belang, omdat we willen voorkomen dat de wachtlijsten van de jeugdhulp ten onrechte volstromen. Ondersteuning is gericht op de vraag, meedoen en aansluiting.	Sommige jongeren hebben het moeilijk, soms door problematiek thuis. Of omdat zij zich onveilig voelen. Daarnaast verandert veel in de pubertijd: de overgang naar het voortgezet onderwijs, meer verantwoordelijkheden en het ontdekken van nieuwe (en spannende) dingen. Seksualiteit, misschien alcohol en genotsmiddelen, het zoeken naar ‘wat je later wilt worden’ en naar ‘je identiteit’. Juist deze transitiefase draagt eraan bij dat jongeren in deze periode zich onzeker, zoekend en kwetsbaar voelen. Ze zijn vatbaar zijn voor ‘peer-pressure’ terwijl zich ze tegelijkertijd los willen worstelen van het ouderlijk gezag. Hierdoor kunnen zij soms juist in deze levensfase wel wat extra hulp en ondersteuning gebruiken.	Wat is normaal en wat is niet normaal? Mensen zijn niet gemiddeld of doorsnee. Dat hoeft lang niet altijd problematisch te zijn. De samenleving is door de jaren heen gevoelig geworden op wat afwijkt. Ingrijpen is soms, maar niet altijd nodig. Een gesprek of een advies kan voldoende zijn om ‘door te kunnen’ en vaak lossen problemen zich op in de tijd. De impact die de coronapandemie op jongeren heeft gehad is hier nog bovenop gekomen en vraagt ook om hulp of steun. Het leven is niet perfect en maar deels maakbaar. Leren om te gaan met tegenslag en het hanteren van reële verwachtingen hoort ook er ook bij.
Beleidsdoelen / maatschappelijke resultaten	Meer jeugdigen kunnen hun talenten ontwikkelen en opgroeien tot volwassenen die volwaardig deelnemen aan de samenleving.	Meer jeugdigen zitten fysiek en mentaal goed in hun vel en groeien op in een gezond opgroeiklimaat.	Meer jeugdigen groeien op in een veilige omgeving (thuis, op school, op straat) en maken veilige keuzes.	Meer jeugdigen, hun ouders/verzorgers en professionals handelen vanuit het besef dat tegenslag en afwijken van het gemiddelde erbij hoort en niet op voorhand jeugdhulp vergt.
Beleidsindicatoren	0 tot 12 jaar • Consultatiebureau: Handhaven aantal kinderen dat het consultatiebureau bezoekt • Vroegschool: Handhaven aantal kinderen dat de vroegschool bezoekt • Buitenschoolse Brede School activiteiten: Stabilisatie en zo mogelijk toename van het aantal kinderen dat deelneemt aan Brede School activiteiten • Jeugdsportfonds en Jeugdcultuurfonds: Gewenste ontwikkeling is dat elk kind dat wordt aangemeld gebruik kan maken van het fonds. • Bibliotheek: stabiliseren van het aantal jeugdleden • Sportvereniging: Stabilisatie en zo mogelijk toename van het aantal kinderen dat lid is van een sportvereniging. • "Gezonde school certificaat": Toename van het aantal scholen die deelnemen aan de gezonde school en ook certificaten behalen. • Moeite me rondkomen: Stabiliseren van aantal gezinnen die moeite heeft met rondkomen 12 jaar en ouder • Absoluut verzuim: Verminderen aantal leerlingen met absoluut verzuim. • Relatief verzuim: Verminderen aantal leerlingen met relatief verzuim. • Vroegtijdige schoolverlaters, zonder startkwalificatie: Stabilisatie en zo mogelijk verlagen aantal VSV’ers. • Weinig tot geen vertrouwen in de toekomst: Vergroten aantal jongeren met vertrouwen in de toekomst • Sport wekelijks bij club, vereniging of sportschool: Jongeren bewegen vaker en beter	• Stress bij opvoeding: Stabiliseren en zo mogelijk afname van het aantal ouders door meer • inzet op laagdrempelige voorlichting en advies. Aantal jeugdigen met jeugdhulp: Het bieden van passende zorg staat voorop. Daar waar lichtere zorg kan worden ingezet zal dit worden ingezet. • Aantal jeugdigen met GGZ (basis/specialistisch): Het bieden van passende zorg staat voorop. Daar waar lichtere zorg kan worden ingezet zal dit worden ingezet. • Ervaren gezondheid goed tot zeer goed: Handhaven van huidig percentage • Verhoogde score psychosociale problemen: Verlagen percentage jongeren met psychosociale problematiek • Voelt heel vaak prestatiedruk: Verlagen percentage jongeren die (heel) vaak prestatiedruk ervaart • Voldoende weerbaar: Handhaven van huidig percentage • Mate van hoge veerkracht: Verhogen percentage jongeren met mate van hoge veerkracht • Alcoholgebruik laatste 4 weken: Verlagen percentage jongeren dat alcohol drinkt voor hun 18e • Ooit hasj of wiet gebruikt: Verlagen percentage jongeren dat middelen gebruikt voor hun 18e	• Kindvriendelijke woonomgeving: stabilisatie van het percentage ouders dat tevreden is. • Adviezen Veilig Thuis bij meldingen kindermishandeling • Veiligheidsgevoel van jongeren: Ingezette trenddaling voortzetten • Slachtofferschap criminaliteit jongeren: Ingezette trenddaling voortzetten • Verwijzingen HALT: Stabiliseren aantallen en zo mogelijk verminderen • Jeugdreclassering: Verlagen aantal jongeren	• Minder jeugdigen maken gebruik van jeugdhulp

	Kansrijk opgroeien	Goed in je vel (fysiek en mentaal gezond)	Veilig opgroeien
Beleids- en uitvoeringsplannen	• Beleidsplan Rondkomen • Verordening Sociaal Medische Indicatie • Uitvoeringsprogramma Onderwijsachterstanden • Cultuurvisie Culemborg • Regionaal programma vroegtijdig schoolverlaten • Regionale aanpak jeugdwerkeloosheid • Lokale uitwerking Nationaal Programma Onderwijs • Actieprogramma maatschappelijke diensttijd	• Beleidsplan WMO/jeugd 2021-2024 • Beleidsregels WMO en Jeugd • Gezond en Actief Culemborg • Lokaal Sportakkoord 2.0 • Uitvoering speelruimtevisie • Programma Gezonde school • Regenboogagenda • *Lokale vertaling Hervormingsagenda Jeugd*	• Wijkaanpak/ Jeugd interventieteam Culemborg (JIC) • Horecavisie • Beleidsregels kinderopvang en handhaving • Regionale aanpak Huiselijk geweld en kindermishandeling • Gelderse Verbeteragenda jeugdbescherming
Structurele inzet (structurele partners en subsidies)	**Talentontwikkeling** • Programma Brede School Culemborg (6-12 jaar) • Bibliotheek Rivierenland: 'doorgaande leeslijn 0 –18 jaar' • Leesoffensief VMBO op beide VO-scholen • HUB Rivierenland • Speaking Minds **Inzet vanuit Rondkomen** • Jeugdfonds Sport en Cultuur • Kleding- en speelgoedbank Tiel • Gratis bibliotheekpas (t/m 17 jaar) • Stichting Leergeld (ondersteuning aanschaf schoolmaterialen) • Tegemoetkoming niet-KOT ouders peuteropvang • Sociaal Medische Indicatie (financiële ondersteuning kinderopvang voor overbelaste ouders, die geen recht hebben op KOT) **Uitvoeringsprogramma Onderwijsachterstanden** • Voor- en vroegschoolse educatie (vve) • Coach4You • Koffie en Kind – Bakkie Kroost • Speel Mee • Boekstart • Weerbaar Opvoeden • Taalspeelgroep • Voorleescorso • Huiswerkbegeleiding • Nieuwkomersklas PO • Talentacademie (basisscholen) **Versterken pedagogisch opgroeiklimaat en ondersteuning gezinnen** • Lies Kids & Krachtig Ouderschap (opvoedondersteuning) • Ouders Inc. (online oudercursus) • Buurtgezinnen (koppelen van vraag- en steungezinnen) • ElkWelzijn: Spelen in de wijk en individuele jongeren coaching • Santé Partners: Thuisbegeleiding door maatschappelijk werkers (Santé) • MEE: Integrale vroeghulp (IVH) en clientondersteuning **Uitgangspositie in de maatschappij** • Leerplicht • Regionaal Meld- en Coördinatiepunt Rivierenland (schoolverlaters) • JobHulp (steun bij het zoeken van werk) • MEE: Bruggenbouwers (steun bij meedoen/ activering)	**Jeugdgezondheidszorg** (Santé Partners en GGD) • Consultatiebureau (0-4 jaar), waaronder prenataal huisbezoek • Periodieke gezondheidsonderzoeken en vervolgconsulten op school (4-18 jaar) • Uitvoering rijksvaccinatieprogramma **Inzet vanuit Gezond en Actief Culemborg** • Kansrijke start • Lokale ketenaanpak overgewicht jongeren • Mentale gezondheid jongeren • Middelengebruik jongeren **Mentale weerbaarheid en gezondheid** • Santé Partners: ▫ Schoolmaatschappelijk werk ▫ Collectieve trainingen, waaronder SOVA-training en KIES-traject • ElkWelzijn: ▫ Kind- en jongerenwerk (voorlichting, activiteiten en coaching) ▫ Weerbaarheidstrainingen PO en VO (o.a. sociale media) ▫ Autismecafé jongeren • Pro Persona Preventie, o.a.: voorlichting en trainingen mentale weerbaarheid, lotgenoten groepen ▫ KOPP-training ▫ Brussen-training ▫ Plezier Op School ▫ Get2KnowU • IrisZorg: voorlichting middelengebruik op school, jongeren en ouders **Jeugdhulp (zonder verblijf)** • Jeugdhulp zonder verblijf (begeleiding/ behandeling/ dagbesteding/ overig) • Jeugdbehandeling GGZ zonder verblijf **Specifiek aanbod** • Linawijs • Queeremborg **Kennis en adviesfunctie GGD** • Gezondheid jeugd & onderwijs (advies door de GGD-gezondheidsmakelaar over implementatie gezonde school thema's) • Beleidsadvisering over Gezond Leven	**Veiligheid thuis/ veilig wonen** • Sociaal Team Culemborg: aandachtsfunctionarissen aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling • Intensief casemanagement (ICM'ers) • Keten jeugdbescherming, waaronder de Jeugdbeschermingstafel en de Aktietafel • Veiligheidshuis, TOP X Jeugdtafel **Veiligheid op straat** • IrisZorg: straathoekwerk • ElkWelzijn: jongerenwerk op straat • (Jeugd-)BOA's • Jeugdagenten (aanwezig bij tafels en aanwezig op straat) **Jeugdhulp (residentieel – met verblijf))** • Jeugdhulp met verblijf (pleegzorg/ gezinsgericht/ overig) • Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ verblijf • Gesloten plaatsing Inzet van maatwerkvoorzieningen voor jeugdigen • Jeugdreclassering
Projecten (incidentele subsidies)	• Pilot BSO+ Kinderopvang Dichtbij • Pilot Gouden Driehoek PO (ouder-school-kind) • Pilot Koningin Julianaschool aansluiting onderwijs-zorg • Soccer Stars • Perspectief traject jongeren (jongeren met schulden) • Diamanttraining (opgroeien tussen twee culturen)	• Project Join Us (eenzaamheid) • Nu Niet Zwanger (GGD) • Centering Pregnancy (Verloskundige praktijk de Ronding) • Project inzet Karakter op het VO	• SWITCH – project wijkaanpak • Proeftuin jeugdbescherming Bommelerwaard (volgen en later aanhaken gemeenten Rivierenland)

Normaliseren

Deze vierde pijler in de beleidsnota Kansrijk Opgroeien zit verweven in de inzet voor de andere drie ambities. Normaliseren doen we met alle partners in Culemborg door meer inzet te plegen op preventie en op vroegtijdige, korte interventies. De inzet van bijvoorbeeld schoolmaatschappelijk werk, jeugdgezondheidszorg is er mede op gericht te normaliseren. Daarnaast is ook de inzet van Karakter op scholen bedoeld om de hulp compact te houden en verwijzing naar een maatwerkvoorziening te voorkomen.